21 12 95

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

8 декабрь, жума, 1995 йил

Сотувда эркин нархда. № 237 (1239)

ВАТАН МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Шу кунларда мамлакатимизда Ўзбекистон Конституцияси қабул қилинган кун умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланмоқда.

Маълумки, қутлуғ ва муқаддас байрамимиз — истиқлолнинг тўрт йиллик тўйи муносабати билан республикамиз Президенти мамлакат мустақиллигини мустаҳкамлашга, иқтисодий қудрати ва шон-шуҳратини оширишга қўшган шахсий ҳиссаси учун бир гуруҳ меҳнат фидойиларини мукофотлаш тўғрисида Фармонлар чиқарган эди. Мазкур Фармонларга биноан «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони ва олий нишон — «Олтин Юлдуз» медалига, «Дўстлик», «Меҳнат Шуҳрати», «Шон-Шараф» орденларига, «Жасорат», «Шуҳрат» медаллари ҳамда республика фахрий унвонларига сазовор бўлган кишилар орасида ишчи ва деҳқонлар, олим ва ижодкор зиёлилар, муаллим ва шифокорлар, хизматчи ва мутахассислар — қисқача айтганда, юртимиз истиқболи йўлида ҳалол тер тўкаётган турли касб эгалари бор.

СУРАТЛАРДА: мукофотларни топшириш пайти.

А. ТЎРАЕВ олган суратлар.

Конституция куни арафасида — 7 декабрь куни республика Вазирлар Маҳкамасида ана шу замондошларимизга Ватаннинг юксак мукофотларини топшириш маросими бўлди.

Тантанали маросимда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Шундан сўнг Президент олий мукофотлар — республикамиз орден ва медаллари ҳамда фахрий унвонларини тантанали суратда соҳибларига топширди.

«Миллий тикланиш» газетаси бош муҳаррири И. Ғафуров, Бухоро шаҳридаги «Зардўз» акционерлик жамияти юксак бадиий буюмлар тайёрлаш участкасининг катта устаси М. Темирова, Навоий тоғ-металлургия комбинати «Восток» кони шимолий руда бошқармаси экскаватор машинистлари бригадаси бошлиғи А. Панин, республика Мудофаа вазирлиги бошқарма бошлиғи И. Фозилов, Алишер Навоий номидаги ўзбек давлат академик катта театри балетмейстери Г. Измайлова, В. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг чилангар-йиғувчиси Э. Алимуҳамедов ва бошқалар мукофотланганлар номидан сўз олиб, эл-юрт фаровонлиги, тинчлиги ва осойишталиги йўлида бундан кейин ҳам ҳормай-толмай меҳнат қилажакларини билдирдилар. Камтарин меҳнатлари эвазига кўрсатилган юксак эътибор ва ишонч учун юртбошимизга, республика ҳукуматига миннатдорлик тўла дил сўзларини изҳор этдилар.

Маросимда республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис Раисининг ўринбосарлари, Бош вазир ўринбосарлари, Тошкент шаҳри ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар қатнашди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТГА МАКТУБ

Шу кунлари Америка Қўшма Штатларининг савдо вазири ўринбосари Б. Картер бошчилигидаги АҚШ ҳукумат делегацияси мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди.

Делегация таркибида чет элларда хусусий сармоялар бўйича корпорация (ОПИК) вице-президенти Д. Риордан, Мудофаа вазирлигининг бош маслаҳатчиси Ж. Мур, шунингдек АҚШдаги ўн беш йирик фирма ва компанияларнинг юқори мартабали вакиллари бор.

Ташрифдан асосий мақсад мудофаа саноати корхоналарини конверсиялаш соҳасидаги ҳамкорликни йўлга қўйиш ва Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларни янада ривожлантиришдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов билан учрашув чоғида Америка делегациясининг раҳбари АҚШ Президенти Билл Клинтоннинг давлатимиз раҳбарига йўллаган мактубини топширди.

Қуйида ана шу мактуб матни эълон қилинмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари!

Сиз билан вице-президент А. Гор ўртасида ғоят фойдали суҳбат бўлиб ўтгани менга маълум. Сизнинг Қўшма Штатлар билан яқин алоқада мустақил, ишончли ва равнақ топувчи мамлакатни барпо этиш учун фаол ишлашга тайёр эканингиз бизда катта таассурот қолдирди. Вазир У.Перри ҳам шу йил апрель ойида Ўзбекистонга сафаридан кейин менга худди шундай зўр таассурот олганини айтган эди. Унинг фикрича, мудофаани анча фойдали тижорат фаолиятига-конверсиялашга интилаётган Ўзбекистон корхоналари билан биргаликдаги ҳамкорлик аниқ бир йўл — ислоҳотларни амалга ошириш ва алоқаларимизни чуқурлаштириш борасидаги Сизнинг куч-ғайратларингизни қўллаб-қувватлашни назарда тутади.

Мен савдо вазири ўринбосари Бэрри Картер, чет элларда хусусий сармоялар бўйича корпорациянинг (ОПИК) вице-президенти Дэниэл Риордан ҳамда Мудофаа вазирлигининг бош маслаҳатчиси Жефри Мур раҳбарлигидаги мудофаа саноатини конверсиялаш бўйича делегацияни Америка савдо-саноат доираларининг юқори мартабали 16 вакили билан бирга ана шу мақсадларга эришишда ёрдам бериш учун юборяпман. АҚШ ҳукуматининг учта маҳкамаси қатнашаётгани тўсиқларни бартараф этишда, амалий ҳамкорликни ривожлантиришда ва конверсиянинг муваффақиятли ўтишида бирга ишлаш борасидаги мажбуриятимиз жиддийлигини тасдиқлайди. Сизнинг мададингиз ва иштирокингиз мана шу куч-ғайратларда ҳаётий муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Мазкур делегацияда Америка бизнесининг иштироки тўғрисида бир неча оғиз сўз айтишга ижозат бергайсиз. Ўзбекистоннинг ишончли шерик сифатидаги обрўси, унинг табиий ресурсларга бойлиги ва юқори малакали ишчи кучини етказиб бера олиши Америкадаги энг яхши компаниялар раҳбарларининг эътиборини мана шу сафарда қатнашишга жалб этди. Сафар мудофаа саноатини конверсиялаш бўйича лойиҳаларни муҳокама этиш учун сизнинг расмий вакилларингиз ва корхоналарнинг раҳбарлари билан учрашиш ҳамда Ўзбекистоннинг имкониятларини илк манбадан билиб олиш ажойиб имконини яратади.

Умид қиламанки, бу учрашувлар мамлакатларимизнинг иқтисодий фаровонлигига ўз ҳиссасини қўшади, халқларимиз ўртасидаги савдо алоқаларни чуқурлаштиради ва ўртамиздаги муносабатларни тараққий эттиради.

Самимият билан,

Билл КЛИНТОН,
АҚШ Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ВАТАН МУКОФОТЛАРИНИ ТОПШИРИШ МАРОСИМИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Муҳтарам дўстлар!

Мустақил Ватанимизнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий равнақига, азиз диёримизда бугунги кунда барқарор бўлиб турган тинчлик ва осойишталикка муносиб ҳисса қўшган инсонлар билан эзгу бир сана — Ўзбекистон Конституцияси куни арафасида дийдор кўришганимиздан ғоят мамнун эканимни изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Мана шу залда йиғилган кексаю ёш, эркагу аёл юртдошларимизни халқимизнинг бугунги ҳаётини яхшилашга, ризқу рўзини, насибасини бутун этишга астойдил бел боғлаган фидойи одамлар деб биламан. Элу юртимизнинг истиқболи учун, обрў-эътибори учун, келажак ёруғ кунларимиз тезроқ келиши учун ўзини аямасдан, кунни кун, тунни тун демасдан, жонни жабборга бериб ишлайдиган инсонлар деб биламан.

Халқимиз танлаган йўлга ишониб, бу йўлга иймон келтириб, кўтаринки руҳ билан, бугун Ўзбекистон катта қурилишлар ва бунёдкорлик майдонига айланиб, эзгу умидлар билан ишлаётган пайтда, умумхалқ ҳаракатининг олдинги сафларида етакчи бўлиб турган ишчиларимиз ва деҳқонларимиз, олимларимиз ва ижодкор зиёлиларимиз, муаллим ва шифокорларимиз, хизматчи ва мутахассисларимиз, мамлакатимизнинг келажак равнақи гарови бўлмиш энг устивор соҳалар меҳнаткашларининг намоёндалари деб биламан.

Албатта, юртимизда ватан келажаги йўлида қилаётган меҳнати учун мукофотга арзийдиган одамлар жуда кўп эканини ҳаммамиз яхши англаймиз. Ишонаманки, халқимизнинг янгидан-янги муносиб вакиллари ватан қаҳрамони унвонларини олиб, юксак нишонларга мушарраф бўлиб, сизнинг сафингизни тўлдириши аниқ.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, ўз она юрти учун, халқи учун ҳалол меҳнат қилган, мамлакат иқтисодиёти ва маданиятини юксалтиришга, халқ фаровонлигини оширишга салмоқли ҳиссаларини қўшаётган кишиларни муносиб тақдирлаш — маънавий соҳадаги сиёсатимизнинг узвий қисмидир.

Сизнинг ва сиз каби минглаб, миллионлаб кишиларнинг шижоати, ғайрати, илму салоҳияти, матонати, тўла ишонч билан айта оламанки, Ўзбекистоннинг кучига-куч, қудратига қудрат, бойликларига бойлик, обрўсига обрў-эътибор қўшмоқда, ватанимизнинг ёруғ келажагини яқинлаштирмоқда.

Муҳтарам дўстлар!

Юксак мукофотлар ва унвонлар она ватанимизнинг сизнинг ҳалол меҳнатингизга берган юксак баҳоси белгисидир. Ватан ҳаёти ва келажагини юксалтириш ишида кўрсатган салмоқли хизматларингиз ҳосилидир.

Истиқлол бизнинг ҳаётимизга мисли кўрилмаган ўзгаришлар, жаҳон тажрибаси учун ҳам янгилик бўлган тажрибалар олиб кирди.

Энг муҳим тажрибаларимиздан бири шу бўлдики, **биз истиқлол ва у билан чамбарчас боғлиқ бўлган ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни баландпарвоз шиорлар билан эмас, чинакам пешона тери билан, кенг миқёсдаги амалий ишлар билан рўёбга чиқаришни ўргандик.**

Оддий бир мисолга мурожаат этайлик. Бир неча кун аввал қардош Қирғизистон Президенти Асқар Акаев юртимизга меҳмон бўлиб келди. У билан Асакадаги янги автомобиль заводини бориб кўрдик. Қирғиз дўстларимиз бўлаётган ишлардан ҳайратга тушди!

Ўтган йил октябрь ойида борганимизда қурилиш энди бошланган эди. Бори-йўғи бир йил ўтар-ўтмасдан, деярли тайёр улкан заводни, энг замонавий технология асосида ишлайдиган конвейрларни, электрон роботларни кўриб, қувонмасдан бўладими?!

Ўзбек йигитларининг энг мураккаб машиналарни бошқаришни ўрганиб олганини кўриб, гапнинг рости, мен жуда ғурурландим.

Халқимиз ҳамма нарсага қодир, биродарлар. Халқимиз удда этмайдиган касбу корнинг ўзи йўқ. Эл-юртимизнинг тинчлигини, осойишталигини мустаҳкамласак, ўзаро ҳурмат, оқибат ва аҳиллигимизни сақласак, ғайратимизни оширсак, барча эзгу орзуларимиз ижобат бўлишига заррача шубҳа йўқ.

Минтақада ягона енгил автомобиль заводи қурганимиз, бу — амалий иш. Янги тилла заводларимиз — амалий иш. Янги очилган ва очилаётган нефть ва газ конларимиз — амалий иш.

Ўзбекистон номини бошимиз узра баланд кўтариб, дунё майдонига олиб чиққанимиз ҳам амалий ишдир. Дунё мамлакатларининг Ўзбекистон сари, Ўзбекистоннинг дунё мамлакатлари сари бўлаётган ва тобора авж олаётган сиёсий, иқтисодий, маънавий интилиши — амалий иш.

Илгари ҳам эътироф этганимдек, биз борини асраб-авайлаш, йўғини яратиш, тузиш, бунёд қилиш йўлидан бормоқдамиз.

Бизнинг кучимиз — ана шу маслагимизда, ниятимиз холис эканида, келажакка бўлган комил ишончимизда.

Бугун дунё бизга ишонч кўзи билан қараб, ҳалол ва кенг кўламдаги ҳамкорликка чорламоқда. Мана, гапимизнинг исботи учун, Германиянинг «Штутгартер цайтунг» газетаси босиб чиқарган сўзларни келтирмоқчиман:

«Штутгартда Ўзбекистон кўргазмасининг очилиши герман жамоатчилигига бу мамлакатнинг қадимий маданияти билан бевосита танишиш имкониятини берибгина қолмасдан, балки бугунги гўзал ва ранг-баранг Ўзбекистонни тенг шерик деб ошкора тан олишга, у билан барча поғоналарда муносабатларимизни ташкил этиш ва кенгайтириш сари чорлайди».

Бу сўзларни журналист ёзган эмас. Газета бу сўзларни Германия Федерал Президенти доктор Роман Ҳерцог нутқидан айнан кўчириб олган. Жаноб Ҳерцог сингари тажрибали ва донишманд сиёсатчининг эътирофи биз учун ҳам, Ўзбекистон билан тенг шерикчилик асосида дўстлашмоқчи бўлган мамлакатлар учун ҳам ғоят муҳим аҳамиятга эга.

Дунё аҳли бизга хайрихоҳлик ва ишонч билан қараётган экан, ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, биз бу ютуққа ўзимизнинг холисона муносабатимиз, меҳнатимиз, тоза ақида ва иймонимиз билан эришдик.

Бугун сиз билан биз тарихий ва оламшумул бир даврда яшаяпмиз. Маълум бир даврнинг ўз ичида яшаб туриб, унга ҳар томонлама баҳо бериш қийин, албатта. Аммо мен бир нарсани қатъий ишонч билан айта оламанки, келажак авлодлар бугунги оғир дамларда буюк истиқболнинг тамал тошларини қўйган аждодларини фахр билан эслайди ва дуо қилади.

Мен ҳар доим **«Ўзимиз пок бўлиб, яхши ният билан Яратганимиздан эл-юртимизнинг камолини, бахт-саодатини сўрасак, савобли ишларда ўзимизни аямасак, албатта ўтинчимиз ижобат бўлади, Оллоҳ таоло ўз марҳаматини дариғ тутмайди!» деб такрор-такрор айтаман.**

Эл-юртимизнинг тарихи, муқаддас урф-одатларимиз менга шундай дейиш учун асос беради.

Азиз дўстлар!

Бугун сизларга топширилаётган олий мукофотларни ҳам адолатпарвар халқимизнинг саховати, ўз фарзандларига сийлови ва миннатдорлиги, деб қарасак асло хато бўлмайди.

Сизларни Ватанимизнинг олий мукофотлари билан яна бир карра табриклашга рухсат бергайсиз.

Орамизда жасоратли ва шуҳратли кишилар қанча кўп бўлса, жонажон Ўзбекистонимизнинг шони, шарафи ҳам шунча ортаверади.

Сўзимнинг охирида сизларни, бутун юртимиз аҳлини эртанги муборак сана — Конституция куни билан чин қалбдан табриклайман. Барчангизга бахт-саодат, омонлик тилайман.

Дунёда ягона гўзал юртимиз — муқаддас Ўзбекистонимизга ва унинг заҳматкаш, танти халқига Яратганимизнинг ўзи доимо мададкор бўлсин!

АСОСИЙ ҚОМУСИМИЗ БАЙРАМИ

7 декабрда пойтахтимиздаги «Туркистон» саройида Ўзбекистон Конституцияси кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Шу муносабат билан бу ерга пойтахт жамоатчилиги вакиллари, Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятлардан келган меҳмонлар, шунингдек, хорижий давлатларнинг мамлакатимиздаги элчихоналари ҳамда халқаро ташкилотларнинг вакиллари тўпланди.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳри ҳокими К. Тўлаганов очди.

Ўзбекистон давлат Мадҳияси янгради.

Республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов «Мустақиллик ва тараққиётнинг мустаҳкам пойдевори» мавзуида маъруза қилди.

Йиғилишда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов сўзга чиқди.

Асосий қомусимиз қабул қилинган кундан буён ўтган уч йил шуни кўрсатмоқдаки, Конституциямизда ёзилган қонун-қоидалар фуқароларимиз ҳаётида ўз аксини топмоқда, деди Ислом Каримов. Шу қисқа вақтнинг ўзи ҳам Конституциямизнинг нақадар етук ва нуфузли ҳужжат эканини тасдиқлади. Конституциямиз юксак савияда, демократия ва адолат тамойилларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилганини нафақат республикамиз фуқаролари, балки хорижий мамлакатларнинг давлат раҳбарларидан тортиб сиёсатчилару оддий фуқароларигача, шунингдек, халқаро ташкилотлар мутахассислари тан олди. Ана шу фактнинг ўзиёқ Конституциямизни юксак баҳолаш учун асос бўла олади.

Конституция — нафақат бугунги куннинг қомуси, балки у эртанги кунимиз, қураётган жамиятимиз истиқболини аниқлаб берувчи ҳужжат, фарзандларимиз йўлини ёритиб турувчи маёқдир.

Конституцияни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш масаланинг бир жиҳати, холос, деб давом этди Президент. Масаланинг бошқа бир муҳим томони шундаки, қабул қилинган ҳужжатни ҳаётга татбиқ эта билмоқ, унга риоя этмоқ ҳам керак. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, республикамизда яшаётган ҳар бир фуқаро мансаби, касби, миллатидан қатъий назар Асосий қомусимизга бенуқсон амал қилиши лозим. Бу биз шу кунгача эришган ва келгусида албатта эришишимиз мумкин бўлган ютуқларнинг энг муҳим шартидир.

Республика Конституциясининг уч йиллик тўйини нишонлаш кунида шуни фахр билан айтмоқчиманки, биз сўнгги йилларда қандай катта муваффақиятларга эришган бўлсак, бунинг барчаси аввало ана шу бош қомусимиз ва бошқа муҳим ҳужжатларга тўкис амал қилаётганлигимиз туфайлидир, деди мамлакатимиз раҳбари. Энг оғир кунлар ортда қолмоқда. Аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, кишиларимиз моддий аҳволини яхшилаш борасида зарур чора-тадбирлар қўллашни тағин ҳам изчил давом эттираверамиз. Бунинг учун бизда барча имкониятлар мавжуд. Бугун биз билан ушбу залда Ўзбекистоннинг биринчи Қаҳрамонлари, Ватанимизнинг олий мукофотларига сазовор бўлган заҳматкаш инсонлар ўтирибди. Бундай фидойи кишиларимизнинг сафи ҳам келгусида янада кенгаяверади.

Йиғилишда республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис Раисининг ўринбосарлари, Бош вазир ўринбосарлари, бошқа расмий кишилар қатнашди.

Тантанали йиғилиш ниҳоясида санъат усталарининг катта концерти намойиш этилди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА

МУСТАҚИЛЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Ҳ. Халиловнинг Конституция кунига бағишланган тантанали йиғилишдаги маърузаси

Азиз дўстлар!

Ҳурматли меҳмонлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Энг аввало давлатимиз ва халқимизнинг шонли байрами Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси куни билан Сизларни қизғин ва самимий муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Бу шонли байрам мамлакатимиз жамоатчилиги ва аҳолиси томонидан шоду-хуррамлик билан учинчи бор нишонланмоқда. Ўтган ҳар бир йил Асосий Қонунимиз демократик ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришда нақадар улкан, самарали, бунёдкорона роль ўйнаётганлигини кўрсатмоқда.

Айни чоғда юртимизда чуқур ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни амалга оширишда, маънавиятни қайта тиклашда, Ўзбекистоннинг жаҳон майдонидаги мавқеи ва обрў-эътиборини оширишда унинг аҳамияти беқиёс эканлиги йилдан-йилга ёрқинроқ кўзга ташланмоқда.

Ўзбекистонимизда фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро тотувлик сақлаб қолинганлиги ва тобора мустаҳкамланаётганлиги ҳам Конституция қоидалари амал қилаётганлигининг ёрқин намунасидир.

Ана шу тинчлик ва тотувлик эса барча режаларимиз ва орзу-умидларимизни муваффақиятли тарзда рўёбга чиқаришнинг ишончли гарови бўлиб қолди.

Конституциямизнинг уч йиллигини нишонлар эканмиз, хаёлан халқимиз ҳаётидаги муқаррар икки даврни ёдга оламиз: яъни давлат мустақиллигини қарор топтириш йўлидаги илк муваффақиятлар қандай бўлганлигини эслаймиз ва Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги нишонланадиган эртанги кунимизни ўйлаймиз.

Тарих тарозиси билан ўлчанганда бу бир лаҳза, холос. Аммо туб бурилишлар даври календарь варақлари билан эмас, балки амалга оширилган ва амалга оширилаётган ўзгаришларнинг кўлами ва теранлиги билан ўлчанади.

Шу маънода биз бугун Конституция кунини тараққиётнинг янги, янада юксакроқ босқичида нишонламоқдамиз деб комил ишонч билан айта оламиз.

Негаки, жамият турмушининг барча соҳаларида рўй бераётган ижобий ўзгаришлар янада равшанроқ кўзга ташланмоқда, мамлакатимизнинг равнақ топиш ва гуллаб-яшнаш йўлидаги истиқболи янада аниқроқ кўринмоқда.

(Давоми 2-бетда).

МУСТАҚИЛЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Умумбашарий тараққиётга баракали ҳисса қўшиб, мамлакатлар ва халқлар ҳамкорлигининг Буюк ипак йўли деб аталмиш тарихий йўлга асос солган аждодларимиз бир ҳикматни яхши билганлар: мақсад-муддаоси аниқ, эзгу ният, улкан ғоялар билан йўлга чиққан, босиб ўтилган йўлдан сабоқ чиқара биладиган иймони бут кишигина ҳар қандай машаққатли йўлни босиб ўта олади.

Назаримда, Конституция кунининг икки йиллигини кечагина нишонлагандик. Ҳолбуки, ўшандан буён бир йил ўтибди. Ана шу давр ичида мамлакатимиз турмушининг ҳамма соҳаларида, халқимиз ҳаётида ўзгаришлар шунчалар кўп бўлдики, йиллар салмоғи ҳам жўшқин давримизга монанд ортиб бораётгандек туюлади.

Ўтган бир йил ичида **ижтимоий-сиёсий ривожланишда** мамлакатимиз демократик, ҳуқуқий давлат ва фуқаролар жамиятини барпо этиш йўлида илдам қадамлади. Ўтган йилнинг декабрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига биринчи бор кўппартиялилик асосида ўтказилган сайлов ана шу йўлда муҳим босқич бўлиб қолди.

Сайлов — депутатлар корпусининг профессионал даражасини кескин кўтариш, мамлакат қонун чиқарувчи олий органида партия фракциялари ва депутатлар блоки тузиш, қонун чиқариш билан боғлиқ ишларда жамиятнинг барча ижтимоий қатламлари ва гуруҳларининг туб ҳаётий манфаатларини янада тўлиқроқ ҳисобга олиш имконини берди.

Депутатларнинг сайловдан буён ўтган даврдаги, Олий Мажлиснинг бўлиб ўтган учта сессиясидаги фаолиятлари кўламини, 21 декабрда иш бошлайдиган тўртинчи сессия муҳокамасига киритилган қонун лойиҳаларининг нақадар ҳаётий ва муҳимлигини таъкидлаб, айтиш мумкинки, сайловчиларимизнинг сайлов вақтида билдирган ишончлари тўла оқланмоқда.

Конституциянинг халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи эканлиги, Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб амалга оширилиши сингари бирламчи қоидалари мамлакат Президентининг ваколат муддатларини 2000 йилгача узайтириш тўғрисидаги референдумда ўзининг тўла аксини топди.

Фуқароларнинг юксак фаоллиги билан ўтган бу референдум ҳокимият барча тармоқлари фаолият муддатини яқинлаштирди ва юзага келган номувофиқликни бартараф этди.

Шу билан бирга у мамлакатимизда амалга оширилаётган ички ва ташқи сиёсат халқ томонидан чинакамига қўллаб-қувватланаётганлигининг ёрқин ифодаси бўлиб қолди. Порлоқ истиқбол сари республикамиз танлаган йўл тўғри эканлигига аҳолининг барча қатламларида тўла ишонч борлигидан далолат берди.

Катта ва мураккаб вазифалар амалий тарзда ҳал этилиб, ҳаракатимизнинг истиқболлари янада аниқроқ тус олаётганлиги давлатчилигимизни мустаҳкамлашнинг, мамлакатни ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий ривожлантиришни қонун базаси билан таъминлашнинг янги босқичига хос белги бўлиб қолди.

Республика Президенти И. А. Каримовнинг «Ўзбекистонни ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ривожлантиришнинг асосий тамойиллари» мавзуида Олий Мажлиснинг биринчи сессиясида қилган маърузасида, юртбошимизнинг «Ўзбекистон чуқур иқтисодий ислоҳотлар йўлида» деган янги китобида республикамизда амалга оширилган ислоҳотларнинг тажрибаси умумлаштирилди ва чуқур таҳлил этиб берилди.

Айни чоғда «Ўзбекистон янги аср бошларида» деб аталмиш моҳият эътибори билан комплекс ялпи тараққиёт дастури баён этилди, атрофлича далилланди ва асослаб берилди.

Бу дастур бутун ҳаётимиз, ишларимизнинг мазмун-мундарижасини ташкил этувчи янгидан-янги илҳомбахш уфқларга йўл очмоқда. Унда бугунги кунда ва яқин келажакда ҳал қилишимиз лозим бўлган кенг кўламли вазифалар белгилаб берилган.

Дастур бутун жамиятни аниқ истиқбол сари олға боришга илҳомлантирди. Ижтимоий турмушнинг барча соҳаларида ислоҳотларни бундан буён ҳам изчил амалга оширишнинг асосий йўналишларини равшан кўрсатди.

Мазкур дастур туфайли тараққиёт ва гуллаб-яшнаш йўлидаги чўққиларни Ўзбекистон муваффақият билан забт этишига ишончимиз ортди. Ҳаммамизда ана шу эзгу орзу-ниятлар йўлида янада кўпроқ ва фаолроқ ишлаш истагини жўш урдириб юборди.

Тараққиётнинг белгилаб қўйилган босқичлари халқнинг эзгу орзу-умидларига тўла мос келади. Шунинг учун ҳам улар саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа корхоналари меҳнат жамоаларининг, шунингдек деҳқонлар ва фермерларнинг, ўқитувчилар, шифокорлар ва олимларнинг, фан арбобларининг, тадбиркорларнинг, янги бозор тузилмалари ходимларининг ижодий ва бунёдкорлик меҳнати билан рўёбга чиқарилмоқда. Уларнинг кундалик меҳнати теран мазмун, ибратомуз ташаббуслар билан бойиб бормоқда.

Ҳокимиятнинг вакиллик органлари ҳам белгиланган мақсадларни рўёбга чиқариш ишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар.

Кейинги вақтларда қабул қилинган қатор қонунлар, шунингдек Меҳнат Кодексининг ҳамда Фуқаролик кодекси биринчи қисмининг биринчи ўқишда маъқулланган лойиҳаларини Олий Мажлис фаолиятининг муҳим самаралари дейиш мумкин.

Булар — хилма-хил муаммоларнинг кенг доирасини қамраб олган анчагина мураккаб, кўламдор қонун ҳужжатларидир. Диққат марказида инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари, манфаатлари турганлиги эса бу ҳужжатларни бирлаштирувчи муҳим ва муштарак белгидир.

Мазкур қонунларда ҳокимиятнинг барча бўғинларини инсон ҳуқуқларини сақлаш, ҳимоя қилиш ва бу ҳуқуқларга кафолат бериш муддаосига бўйсундириш қоидаси амалий тарзда рўёбга чиқарилди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузурида таъсис этилган Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил, деб аталмиш институт ҳам айни шу мақсадга хизмат қилади.

Конституциямизда мустаҳкамлаб берилган демократия ва ҳуқуқ принципларини рўёбга чиқариш усулларини такомиллаштириш ишлари собитқадамлик билан олиб борилмоқда.

Буни ҳозирнинг ўзидаёқ ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд тармоқлари вазифалари аниқ белгилаб берилганлигида, бошқарувнинг республика ва маҳаллий органлари ваколатлари қатъий фарқлаб қўйилганлигида кўриш мумкин.

Фуқароларнинг сиёсий жараёнларда, давлат ва жамиятни бошқаришда иштирок этишларининг ҳуқуқий асослари ва амалий усуллари муттасил такомиллаштириб борилмоқда.

Сиёсий партиялар, касаба уюшмалари, хотин-қизлар, ёшлар ташкилотларининг, ҳар хил хайрия, ижодий жамғармалар ва уюшмаларнинг, миллий-маданий марказларнинг, фуқаролар бошқа жамоат бирлашмаларининг ва ижтимоий ўзини ўзи бошқариш шаклларининг мавқеи ортиб, фаолиятлари кучайиб бормоқда.

Ажойиб хотин-қизларимизнинг жамоат ишларида янада фаолроқ иштирок этишларига эришиш юзасидан республикамизда кўпгина ишлар қилинмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг ташаббуси билан хотин-қизлар қўмиталарининг раисларига ижро этувчи ҳокимият барча органларининг Бош вазирдан то туман ҳокимигача бўлган раҳбарлари ўринбосари мақоми берилди.

Жаҳон амалиётида бошқа ҳеч бир мамлакатда учрамайдиган, ўхшаши ҳам йўқ бу янги, ноёб институт хотин-қизларнинг чинакам тенг ҳуқуқлилигини таъминлашга қаратилгандир.

Бугунги кунда бизнинг аёллар оналарга хос ғамхўрлик, эътибор ва меҳрибонлик билан болалар тарбиясига, турмушда маиший қулайликлар яратишга катта ҳисса қўшиб келмоқдалар, ҳаёт янада кўркам ва файзли, меҳр-оқибатларга тўла бўлишини таъминламоқдалар.

Инсон ҳуқуқлари муаммосига алоҳида тўхтаб ўтишни истардик. Бу ҳуқуқлар хорижий давлатлар ва нуфузли халқаро ташкилотларнинг мутахассислари томонидан ғоят синчковлик билан экспертизадан ўтказилган Конституциямизда мустаҳкамлаб берилган.

Ўзбекистон Республикаси халқаро майдонда ким билан ҳамкорлик қилмасин, уларнинг деярли ҳаммаси Асосий Қонунимизда баён этилган ҳуқуқий нормалар жаҳон ҳамжамиятининг умум эътироф этган энг демократик принципларига монанд эканлигини тан олмоқда.

Шунга қарамай ўз мамлакати ва халқи манфаатларига хиёнат қилган, шахсий ғараз ва ҳокимиятга иштиёқмандлик ҳирси шон-шараф ва Ватанга фарзандлик меҳридан устун бўлган кимсаларнинг қутқуси билан бу масала атрофида яқин-яқинларгача ҳар хил бозорбоп гаплар айланиб юрди. Аммо, ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек ҳақиқатга бундай гаплар ҳеч қачон соя сололмайди.

Яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 50 йиллиги муносабати билан юбилей тантаналари бўлди. Ана шу тантаналарда, АҚШда юқори даражадаги учрашувлар вақтида бу борадаги ишларнинг Ўзбекистондаги ҳақиқий аҳволи яққол очиб берилди. Қайси миллатга мансублиги, ёши ва жинсидан, сиёсий ёки диний эътиқодидан қатъи назар инсон ҳуқуқлари барча фуқароларга кафолатланганлиги баралла айтилди.

Мана бунга янги бир далил. Яқинда «Хьюман райт вотч» деган нуфузли халқаро ташкилот делегацияси мамлакатимизда бўлди. Бу ташкилот инсон ҳуқуқлари бўйича Хельсинки аҳдлашувларига риоя этилишини назорат қилиб боради. Делегация бошлиғи, машҳур ҳуқуқ ҳимоячиси Жонатан Фонтом сиёсий партияларнинг, жамоат бирлашмаларининг, миллий-маданий марказларнинг, диний оқим ва мазҳабларнинг намояндалари билан бўлган кўпгина учрашувлардан кейин телевидение орқали ҳаммага эшиттириб айтдики, уларга келиб тушаётган ахборотлар ҳақиқий манзарани акс эттирмайди, Ўзбекистоннинг инсон ҳуқуқлари борасидаги сиёсати халқаро нормаларга жавоб беради.

Республикада амалга оширилаётган туб ўзгартиришлар асрлар мобайнида умумбашарий қадриятлар бўлиб келган демократия ва инсонпарварликнинг юксак ғояларига эришишга қаратилганлигидан далолат берувчи мисоллар шу билан кифояланмайди. Америка Қўшма Штатлари Президенти Уильям Клинтон Ўзбекистон Мустақиллиги куни муносабати билан йўллаган табрикномасида бу ҳақда яққол гапирган эди, «Барча америкаликлар гуллаб-яшнаётган, очиқ ва иқтисодий мустаҳкам жамият пойдеворини биргаликда барпо этган Америка ва Ўзбекистон халқлари ҳамкорлиги билан фахрланадилар».

Ватанимиз тўғрисида бундай гапларни кўплаб келтириш мумкин. Улар жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин олган Ўзбекистон бугунги кунда халқаро миқёсда кенг кўламда тан олинганлигидан гувоҳлик беради.

Инсон ҳуқуқларининг биринчи қаторида яшаш ҳуқуқи, шахсий хавфсизлик, мулк дахлсизлиги, шаън ва қадрқимматнинг ҳимоя этилиши ҳуқуқлари туради. Ўзбекистонда ҳуқуқбузарликнинг пайини қирқиш ва олдини олиш юзасидан таъсирчан чоралар амалга оширилаётганлиги қонунларимиздаги ўта қаттиққўллик натижаси эмас, балки уларга оғишмай риоя этиш юзасидан собитқадамлик билан олиб борилаётган ишларнинг самараси эканлигини кўпчилик эътироф этмоқда.

Хуллас, Ўзбекистон ўз Конституциясида баён этилган нормалар ва принципларга қатъий ва оғишмай риоя эта бориб, тараққиёт ҳамда демократияни такомиллаштириш ва ҳуқуқларни мустаҳкамлаш йўлидан изчил ва шахдам илгарилаб бормоқда. Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликлари янада мустаҳкамроқ таъминланишига эришмоқда.

Жамият турмушини тубдан қайта қуриш билан боғлиқ кўпгина муаммолар орасида **кўп укладли иқтисодиёт ва бозор муносабатларига** ўтиш энг мураккаб ва айни вақтда энг кўламдор вазифа ҳисобланади.

Бу вазифани ҳал этиш жамиятнинг асосий негизларини, яъни мулк шакли ва мулкий муносабатларни, шахснинг ишлаб чиқариш ва жамиятдаги ўрни ва мавқеини, унинг ижтимоий жиҳатдан ҳимоя этилганлигини тубдан ўзгартириш, одамларнинг дунёқараши, психологияси ва тафаккурини қайта қуриш билан чамбарчас боғлиқдир.

Бу йўналишда етти ўлчаб бир кесиш ўта муҳимдир. Акс ҳолда ҳар бир қадам ниҳоятда аянчли ва айтиб бўлмайдиган даражадаги кўнгилсиз оқибатларга олиб келиши мумкин. Буни Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги таркибига кирган бир қанча мамлакатлардаги иқтисодий ислоҳотлар амалиёти яққол кўрсатиб турибди.

Ишлаб чиқаришнинг ялпи пасайиб кетиши, аҳоли кенг қатламлари турмуш даражасининг кескин пасайиши, ишсизликнинг назорат қилиб бўлмайдиган тарзда ортиши, жиноятчилик, ижтимоий кескинлик ва шуларнинг оқибатида юзага келувчи сиёсий беқарорлик, ижтимоий ва миллатлараро низолар аслида ижтимоий тараққиёт қонунларига, объектив воқеликка нописандлик билан қараган арбоблар сиёсатининг мевасидир.

Ўзбекистон бозор иқтисодиётига ўтишда ўзига хос йўлни танлаб олди. Бунда мавжуд ижтимоий-иқтисодий воқеликдан келиб чиқиб, тарихий анъаналар, одамларнинг психологияси ва халқимизнинг ақл-заковатини инобатга олган ҳолда иш тутилди.

Мутлақо тайёргарлиги бўлмаган одамларни бозор муносабатларининг тизгинсиз муҳитида сарсон қилиб қўймаслик мақсадида «шок терапияси» усули, хўжалик юритиш механизмларини чуқур ўйлаб ўтирмай бузиб ташлаш амалиётидан аввал бошданоқ бутунлай воз кечилди.

Очигини айтганда, ислоҳотларни қайси йўналишда ривожлантириш борасидаги ёндашувларимизни баъзилар танқидий қараш билан кутиб олдилар. Бизни консерватизмга берилиб кетганликда айблаб, йўлдан уришга, режаларимизни ўзгартиришга ҳам уриниб кўрдилар. Аммо ҳаёт бош ҳакам сифатида ким ҳақ ва ким ноҳақ эканлигини кўрсатди-қўйди.

Белгилаб олган йўлимиз тўғри эканлиги шарофати билан республика ишлаб чиқаришнинг ялпи пасайиб кетишидан холи қолди, иқтисодиётдаги ишларнинг аҳволи барқарорлашди. Уни таркибий жиҳатдан қайта қуриш, хом ашё йўналишидаги бир тарафлама оғишларнинг олдини олиш юзасидан катта тадбирлар амалга оширилди.

Энергетика ва ғалла билан ўзимизни ўзимиз таъминлаш йўлини тутиб, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш сингари ҳаётий муҳим тармоқларда ҳам ишлаб чиқариш ўсишига эришилди.

Техника жиҳатидан мураккаб замонавий ишлаб чиқишларга ўтишга асос солинди.

Айни вақтда одамларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш таъминланмоқда. Иш ҳақини олдиндан индексациялаб бориш, пенсия, стипендия ва нафақаларни ошириш юзасидан катта тадбирлар амалга оширилмоқда. Шунинг натижасида бизда харид қобилияти Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари орасида энг юқори ўринлардан бирини эгаллаб турибди.

Кенг қўллаб-қувватланаётган бундай сиёсат халқимизнинг танланган йўл тўғри эканлигига бўлган ишончини янада мустаҳкамлади. Жамиятда барқарорлик, тинчлик ва тотувлик сақланишига ёрдам бермоқда.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг халқимиз томонидан маъқулланган принциплари ижтимоий-иқтисодий соҳадаги бутун қонун чиқарувчи ва амалий фаолиятига асос қилиб олинди.

Давлат тасарруфидан чиқариш ва мулкчилик шаклининг хилма-хиллиги республикамиз халқ хўжалигида етакчи тамойил бўлиб қолди. Иқтисодиётнинг давлат тасарруфида бўлмаган тармоғи объектларининг сони кўпайиб, уларнинг ялпи миллий маҳсулотдаги салмоғи ортиб бормоқда.

Ҳозирнинг ўзидаёқ моддий ишлаб чиқариш соҳасидаги кишиларнинг ярмидан кўпи шундай объектларда меҳнат қилмоқда. Ўзбекистон цивилизациялашган бозор муносабатлари йўлига оғир оқибатларсиз ўтиб олганлигига ва танлаган йўлидан шиддат билан илгарилаб бораётганлигига эндиликда ҳеч ким шубҳа билдиролмайди.

Республика халқ хўжалигида асосий мавқени эгаллаб турган агросаноат мажмуида туб ўзгаришлар содир бўлди ва бу соҳа ҳар тарафлама ривожланиб бормоқда.

Ер чинакам эгасини топди ва у ерлардан самарали, оқилона фойдаланиш, маҳсулдорликни оширишнинг ҳақиқий тарафдори ва ташкилотчиси бўлиб қолди.

Давлат тасарруфидан чиқариш ишида сифат жиҳатидан янги босқич бошланди. Уй-жойлар, савдо, маиший хизмат кўрсатиш, маҳаллий саноат объектларини хусусийлаштириш ниҳоясига етказилгач, ўрта ва йирик корхоналарни акционерлик корхоналарига айлантириш йўли билан хусусийлаштиришга ўтилди.

Қимматли қоғозлар бозори ташкил топди ва унинг муомала суръатлари ортиб бормоқда. Ҳозир республикамизнинг ҳар бир фуқароси ўзининг мулкка бўлган конституциявий ҳуқуқини қимматли қоғозлар бозори орқали ҳам амалга ошириши мумкин.

Бозор инфраструктураси жадал ривожланмоқда: банклар, суғурта ва биржалар тармоғи, аудиторлик иши, солиқ олиш тизими такомиллашиб бормоқда.

Миллий валюта қувватини мустаҳкамлаш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирларнинг улкан барқарорлаштирувчи мавқеини алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлидир.

Бугунги кунда пулнинг қадрсизланиши тўхтатилиб, республикамизда сўм эркин алмашинилаётганлиги бозор муносабатларидаги ўзгартишлар тўғри йўлдан бораётганлигидан, уларнинг теран ва муқаррар эканлигидан далолат берувчи муҳим кўрсаткичдир.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, дастлабки одимларидан бошлабоқ халқаро муносабатларда очиқ йўл тутишини оламга ошкора айтди. Жаҳон миқёсидаги халқ хўжалик мулоқотларига тенг шерик бўлиб кириш ниятида эканлигини маълум қилди. Ташқи иқтисодий фаолият қабул қилинган халқаро принциплар ва қоидаларга мувофиқ равишда, тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро фойдалилик асосида юксак суръатлар билан ривожланиб бормоқда.

Чет эл инвестицияларини жалб этиш учун ишончли кафолатлар яратилди, чет эл инвесторларининг сони ортиб бормоқда.

Ўзбекистон Халқаро валюта фонди, Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки, Халқаро молия корпорацияси ва бошқа бир қанча энг қудратли ва нуфузли халқаро банклар ҳамда молия ташкилотлари билан ўзаро самарали алоқаларни йўлга қўйди.

Республика тўқсондан ортиқ халқаро Конвенция ва Битимларни ратификация қилди ҳамда уларга қўшилди.

Ўзбекистонда йирик чет эл банклари ва компанияларининг ваколатхоналари, чет эллик шериклар билан ҳамкорликдаги қўшма корхоналар сони ортиб бораётир.

Буларнинг ҳаммаси мамлакатимиз жаҳон хўжалик алоқаларига жадал кириб бораётганлигидан, ишончли ва фойдали шерик сифатида Ўзбекистоннинг обрў-эътибори ортиб бораётганлигидан далолат беради.

Ишончимиз комилки, иқтисодиётимиз тенг ҳуқуқли ўзаро фойдали шериклар асосида ривожланган мамлакатлар даражасига чиқиб олади. Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллайди.

Иқтисодиёт ислоҳот одамларни **ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш** ҳамда аҳолининг муҳтож қатламларига **ижтимоий ёрдам бериш** принципларига оғишмай риоя этиш ва бу принципларнинг устуворлиги негизида амалга оширилмоқда.

Ижтимоий соҳада ноўрин, асоссиз тенглаштиришларга чек қўйилди. Муҳтожларга уларнинг ўзларига аталган, мақсадли ёрдам бериш кучайтирилмоқда.

Республика тараққиёт йўлидан олға борган сари ижтимоий ҳимоянинг қамрови ва вазифалари муттасил ўзгариб, ҳаётий муаммоларга мослашиб бормоқда. Ижтимоий ёрдам кўрсатиш одамларнинг моддий аҳволига қараб кўпроқ табақалаштирилган тарзда амалга оширилаётганлиги бозор иқтисодиётига ўтиш шароитидаги бемисл ғамхўрликнинг муҳим омилига айланди.

Республика Президентининг «Болали оилаларга давлатнинг ижтимоий ёрдамини кучайтириш тўғрисида» яқинда чиқарилган Фармони ҳам бундай ғамхўрликнинг яна бир ёрқин ифодаси бўлиб қолди.

Халқимизнинг маънавий-ахлоқий қадриятларини тиклаш, одамларда тарих ва маданиятнинг, ўз мамлакатининг чинакам соҳиби туйғусини уйғотиш, она-Ватанга меҳр ва муҳаббат туйғусини тарбиялаш барча ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларнинг муҳим мақсадидир.

Замондошларимизда аждодлар анъаналарининг вориси ва давомчиси эканликни ҳис этиш туйғусини кучайтириш, ўз ўтмишига ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиш руҳини тарбиялаш ва айни вақтда ҳозирги жаҳон цивилизациясининг ютуқларини ўзлаштиришга интилиш хислатларини сингдириш ҳам худди шу мақсадга қаратилгандир.

Ўтиш даврининг молиявий қийинчиликларига қарамай, республикамизда олий таълим ҳар тарафлама камол топган юқори малакали мутахассислар тайёрлашнинг университет негизидаги шаклига ўтказилмоқда.

Гимназия, лицей, коллеж каби янги таълим шакллари тармоғи кенгайиб бормоқда.

Минг-минглаб йигит ва қизлар чет эллардаги нуфузли ўқув юртлари ва илмий-техника марказларида таълим олмоқдалар, юқори малака берувчи замонавий ихтисосларни эгалламоқдалар.

Ёшларни жисмоний камол топтириш ишига катта эътибор берилмоқда. Ўзбекистон спортчиларининг Хиросимадаги XII ёзги Осиё ўйинларида, шу йил Тошкентда ўтказилган биринчи Марказий Осиё ўйинларида, бокс бўйича Осиё чемпионатида, Президент кубоги учун ўтказилаётган анъанавий теннис турнирларида ва бошқа кўпгина мусобақаларда муваффақиятли қатнашганлигини ана шу соҳа ҳақида қилинаётган ғамхўрликнинг самараси деса бўлади.

Юксак маънавият анъаналарини тиклашда «Туркистон — умумий уйимиз» шиори остида яқинда Тошкентда ўтказилган Марказий Осиёда истиқомат қилаётган қардош халқлар вакилларининг қурултойи катта воқеа бўлиб қолди. «Марказий Осиё мамлакатлари халқлари маданият арбоблари ассамблеяси» деб аталмиш ҳукуматга қарашли бўлмаган янги ташкилот — халқаро ҳаракат тузилди.

Инсонпарварлик, эзгулик, миллий ва умумбашарий маънавий қадриятлар йўлидан собитқадамлик билан бораётган Ўзбекистонимиз қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашнинг янги-янги саҳифаларини битиш сари дадил қадам ташламоқда.

Мустақил Ўзбекистоннинг муқаддас рамзлари — Давлат герби, Давлат байроғи, Давлат мадҳияси республика фуқароларининг фахр-ифтихор ва меҳр-муҳаббат чашмаси бўлиб қолди. Бутун жаҳонда уларга нисбатан ҳурмат-эҳтиром муттасил ортиб бормоқда.

Давлат мукофотлари жуда катта маънавий ва тарбиявий маъно касб этмоқда. Мамлакат мустақиллигини мустаҳкамлашга, унинг иқтисодий қудрати ва шон-шуҳратини кўпайтиришга қўшган шахсий ҳиссаси учун, шунингдек ишлаб чиқариш тармоқларидаги қаҳрамонона меҳнати учун халқимизнинг энг яхши фарзандларидан беш киши республикамиз истиқлолга эришган куннинг тўрт йиллиги арафасида «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвонига лойиқ кўрилиб, «Олтин Юлдуз» медали билан мукофотланди.

Саноат ва қишлоқ хўжалиги, фан ва маданиятнинг ўнлаб ва юзлаб ходимлари мустақил Ўзбекистоннинг орден ва медаллари билан мукофотландилар, фахрий унвон ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирландилар.

Буларнинг ҳаммаси кишиларимизда ватанпарварлик кайфияти юксак эканлигидан, улар бор маҳорат ва истеъдодларини, билим ва тажрибаларини Ватанимизни гуллаб-яшнатишга сафарбар этаётганликларидан далолат беради. Ватан эса бундай интилишни юксак қадрлайди.

Мустақил давлатимизнинг **ташқи сиёсий фаолиятида** Ўзбекистон Республикаси халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъектидир, деган конституциявий қоида ўз ифодасини топди. Унинг ташқи сиёсати давлатларнинг суверен тенглиги, куч ишлатмаслик ёки куч билан таҳдид қилмаслик, чегараларнинг дахлсизлиги, низоларни тинч йўл билан ҳал этиш, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик қоидаларига ҳамда халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этган бошқа қоидалари ва нормаларига асосланади.

Бу қоидалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг халқаро анжуманларда жумладан Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик муаммолари юзасидан яқинда Тошкентда бўлиб ўтган семинар-кенгашдаги нутқларида ўзининг янги ифодасини топди ва янада ривожлантирилди.

Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятига киришига, халқаро ташкилотлар ишида тенг ҳуқуқли бўлиб қатнашишига, тинчлик ва тараққиёт манфаатларини кўзлаб барча мамлакатлар билан яқин ҳамкорлик қилишига қаратилган йўл мамлакатимизнинг тамомила ўзига хос йўли бўлиб, юртбошимизнинг нутқларида баён этилган ва кенг халқаро жамоатчилик томонидан маъқулланган янги ташаббуслар билан бойиб бормоқда.

Тинчлик ва халқлар ўртасида ҳамкорликни кўзлаб мамлакатимиз бошқа давлатлар билан икки томонлама ва кўп томонлама алоқаларни ҳам жадал ривожлантирмоқда.

Турмушимизнинг барча соҳалари қатори халқаро ҳамкорлик ҳам жадал ривожланиб бормоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг яқинда Германия Федератив Республикасига қилган расмий ташрифи, у ерда ўтказилган музокаралар ва тузилган шартномалар шундан далолат берадики, бизнинг халқаро миқёсдаги алоқаларимиз сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилмоқда.

Бу алоқалар сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий соҳалардаги ўзаро мулоқотни қамраб олиш билан бирга маънавий ўзаро хайрихоҳликни, тарих, маданият, халқлар психологиясини теран ўрганишни ҳам ўзига жо этмоқда.

Натижада мамлакатларимизни бир-бирига пухта ва абадий яқинлаштирувчи омил — ўзаро хайрихоҳлик ва ҳурмат-эҳтиром юзага келмоқда. Улар шунчаки шерик эмас, балки ҳамфикр, дўст, сафдошларга айланмоқдалар. Бундай жипслашув ва яқинлашув халқаро ҳамкорликнинг узоқ муддатли истиқболларига йўл очиб, ҳозирнинг ўзидаёқ ажойиб самаралар бераётир.

Бугунги кунда жаҳоннинг турли чеккаларида Ўзбекистонни тобора яхшироқ билиб олмоқдалар. Унга бўлган ҳурмат-эҳтиром ҳам ортиб бормоқда.

Буюк аждодларимизнинг номи ва мероси, шу кунларда амалга оширилаётган ишлар, режаларимиз турли мамлакатлар ва халқларнинг эътиборини жалб этиб, уларда қизиқиш ва хайрихоҳлик ҳисларини уйғотмоқда.

ЮНЕСКО қарорига биноан жаҳон жамоатчилиги Шарқнинг шавкатли давлат арбоби, доно ҳукмдор, мард, адолатли саркарда Амир Темурнинг 660 йиллигини кенг нишонлашга ҳозирлик кўраётганлиги аввало буюк бобокалонимизнинг улкан хизматлари эътирофи бўлиб, айни чоғда бутун инсониятни бойитган ажойиб тарихимизнинг энг яхши анъаналари вориси ва давомчиси бўлмиш Ўзбекистоннинг обрў-эътибори ортиб бораётганлигидан далолат беради.

Доно ҳукмдор ўгит бериб айтадики, бир кунлик адолат — юз кунлик тоат-ибодатдан афзал. Давлат лашкарлар-у фуқароларнинг садоқати ва фидойилиги ила қудратлидир. Энг баланд минора ҳам ердан кўтарилгай.

Унинг ўгитларига, маслаҳатларига, ҳикматларига амал қилиб Ватанга меҳр ва ватанпарварликни, адолатни, она юртга садоқатни ҳаётимизда ҳар тарафлама қарор топтириш учун ҳаракат қилайлик.

Азиз дўстлар!

Конституциямизнинг уч йиллиги унинг барча моддалари ва қоидалари ҳаётимизда ўз ўрнини топаётганлигини, мустақил давлатимиз ва жамият турмушида юзага чиқаётганлиги ва ривожланиб бораётганлигини, мамлакатимиз ва халқимиз фаровонлиги йўлида ишлаётганлигини яна бир карра ёрқин тасдиқламоқда.

Ўзбекистон Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари орасида биринчилар қатори ўз Конституциясини ишлаб чиқди ва қабул қилди. Ва бу Асосий Қонун шундай ҳуқуқий негиз бўлиб қолдики, ўтказилаётган барча ислоҳотларимиз ҳам, жамият турмушидаги туб ўзгаришлар ҳам, тараққиёт йўлидан илгарилаб борилаётганлиги ҳам айни шу негизга асосланиб иш тутилганлиги шарофатидандир.

Конституция давлатимиз ва жамиятимизнинг порлоқ келажагига, халқимизнинг юксак фаровонлик, бахти-саодатга эришувига бўлган комил ишончни таъминламоқда. Башарият цивилизациясини бойитган буюк аждодларимиз — ажойиб мутафаккирлар, шоирлар, олимлар, муҳаддислар асрлар оша орзу қилган кунлар мана ниҳоят, бугунги кунда мустақил Ўзбекистон фуқароларининг меҳнати ва амалий ишларида ўз аксини топмоқда.

Бу нарсани бутун қалбимиз, шууримиздан ҳис этиш бизга шонли бунёдкорликлар учун янгидан янги куч-ғайрат бахш этмоқда.

Азиз дўстлар!

Сизларни улкан шонли байрам билан яна бир бор табриклашга, сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, шахсий ва ижтимоий ҳаётда муваффақиятлар тилашга ижозат этгайсиз.

Севимли Ватанимиз — мустақил Ўзбекистон Республикаси янада мустаҳкамлансин ва гуллаб-яшнайверсин!

Юртимизнинг барча фуқароларига тинчлик, тотувлик, иноқлик ва фаровонлик тилаймиз! Ҳар бир хонадон, ҳар бир оилага бахт-саодат, эзгулик ва хайрли ишлар ҳамиша ёр бўлсин!

• Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг уч йиллигига

МУСТАҚИЛЛИГИМИЗНИНГ БУЮК ТИМСОЛИ

Бундан уч йил муқаддам мамлакат парламенти истиқлолимизнинг ва эркин тараққиётимизнинг қонуний заминини вужудга келтирди

Конституция дунё сиёсий харитасида Ўзбекистон деб аталмиш янги, ёш суверен давлат қарор топганлигини бутун жаҳонга эълон қилди. Унда халқнинг истиқлол ва адолат, эзгулик ва фаровон келажак ҳақидаги орзу-истаклари, эрку иродаси ўзининг олий даражадаги аксини топди.

Конституция давлатимиз мустақиллигининг буюк тимсоли сифатида халқнинг дилидан мустаҳкам жой олди, ҳар бир фуқаро эъзозловчи ва сажда қилувчи, мўътабар ижтимоий қадриятга, олий неъматга айланди, десак муболаға бўлмас. Конституциямизнинг беқиёс қадр-қиммати ва нуфузи, ижтимоий-сиёсий ҳаётимиздаги ўрни ва роли йиллар ўтгани сайин тобора ортиб боражак. Зеро, у нафақат мустақиллигимизнинг бош ҳуқуқий кафолати, балки юксалиш ва камолот сари илдам боришимизнинг дастурий замини ҳамдир.

ИСЛОҲОТЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ПОЙДЕВОРИ

Мустақил Ўзбекистон Конституция асосида ўзига мос ривожланиш йўлини, яъни халқимизнинг бой тарихий меросига ворисликни таъминловчи, илдизлари теран, мумтоз миллий маданияти ҳамда нодир маънавий қадриятларига таянувчи йўлини белгилаб олди. Конституциявий сиёсатимиз ўз миллий давлатчилигимизни, иқтисодиётимизни ва маънавиятимизни юксак камолот чўққиларига олиб чиқишдан иборатдир.

Иқтисодий ва сиёсий соҳадаги демократик ислоҳотларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан ижтимоий кафолатларни мустаҳкамлаш ҳамда жамиятнинг маънавияти ва маданиятини ривожлантириш билан узвий боғлиқдир. «Юксак маънавийлик, — деб таъкидлади мамлакат Президенти И. А. Каримов, — туб ва муқаррар ўзгаришларнинг, чинакам демократияни қарор топтириш ҳамда бозор иқтисодиётига маърифатли йўл билан кириб боришнинг асосидир». Танлаган йўлимиз адолатли, эркин фуқаролик жамиятини ва демократик ҳуқуқий давлатни барпо этиш йўлидир. Конституцияни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш чоғида шу нарса англаб етилдики, белгиланган мақсадга эришиш учун ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг барча жабҳасида жуда катта кўламдаги мураккаб ҳамда серқирра вазифаларни бажариш, барча соҳада жиддий ислоҳотларни амалга ошириш талаб қилинади. Шу боис биз туб ислоҳотлар йўлига кирдик, Президентимиз раҳнамолигида унинг стратегияси ва бош тамойиллари ишлаб чиқилди.

Асосий вазифа — ўзини оқламаётган, иқтисодий ривожланишга тўсиқ бўлаётган собиқ совет тузумидан янги ижтимоий-иқтисодий тузумга, яъни хусусий мулкчилик замирида қурилган бозор иқтисодиётига ўтиш белгиланди. Айнан бозор иқтисоди муносабатларини шакллантириш эркин иқтисодий фаолиятга, тадбиркорликка, умуман, жамият равнақи ва фаровонлигига эришишнинг асосидир. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ижтимоий онгга, ҳуқуқий тафаккурга ана шу янгиланиш ғоясини айнан Конституция олиб кирди. Ўзбекистон Конституцияси халқнинг онгида мустақиллик шарофати билан шакллана бошлаган бозор иқтисодиёти, янги сиёсий ва демократик институтлар тушунчасини мустаҳкамлаш билан бир вақтда унга дунё давлатлари тажрибасида синалган илғор ғояларни, умуминсоний қадриятлар ҳамда принципларни, замонавий сиёсий-ҳуқуқий қарашларни сингдирди.

Натижада эндиликда янгича дунёқараш ва мафкурага мос келувчи ғоялар ҳамда уларни моддийлаштирувчи ташкилий тузилмалар тўғрисидаги тушунчалар ижтимоий-сиёсий онгимизнинг таркибий қисмига айланди. Хусусан, Конституция қоидалари орқали онгимизга «ҳуқуқий давлат», «фуқаролик жамияти» тушунчалари, «қонун устуворлиги», «инсон ҳуқуқлари дахлсизлиги ва уларнинг устувор таъминланиши», «ҳокимиятлар тақсимланиши», «қонун ва суд олдида барчанинг тенглиги», «айбсизлик презумпцияси», «хусусий мулк дахлсизлиги ва мулк шаклларининг тенглиги», «кўппартиявийлик», «ижтимоий адолат» каби принциплар, шунингдек, Конституциявий суд, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш идоралари, ҳокимликлар, оқсоқоллар каби ташкилий тузилмалар ҳақидаги тасаввурлар кирди.

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, Конституция жамиятни тубдан қайта қуришга қаратилган ислоҳотларнинг бош стратегияси ва мафкурасини белгилаб берди. Бир сўз билан изоҳлаганда, Конституция ислоҳотларнинг ҳуқуқий, қонуний пойдевори сифатида майдонга чиқди. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов ҳақли равишда таъкидлаганларидек, «мустақил Ўзбекистоннинг илк Конституцияси — давлат ва жамият ҳаётининг Асосий Қонуни қабул қилинганлиги биринчи босқичдаги қонун чиқариш фаолиятининг **гултожиси** бўлди. Конституция ёш давлатимиз чинакам мустақиллигининг, янги ижтимоий ва иқтисодий муносабатлар дунёга келишининг мустаҳкам пойдевори бўлиб хизмат қилмоқда».

Ҳозирги вақтгача Конституция асосида бозор иқтисодиёти инфраструктурасини шакллантиришга қаратилган, хўжалик юритиш ва институционал ўзгаришларнинг янги шароитга мос келадиган механизмини яратишга йўналтирилган талайгина қонунлар қабул қилинди. Булар орасида «Мулк тўғрисида», «Ер ости бойликлари тўғрисида», «Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида», «Ижара тўғрисида»ги, «Корхоналар тўғрисида», «Деҳқон (фермер) хўжалиги тўғрисида», «Хўжалик жамиятлари ва ширкатлар тўғрисида», «Тадбиркорлик тўғрисида», «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида», «Биржалар ва биржа тўғрисида», «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги қонунлар ва бошқалар бор.

Сиёсий ислоҳотлар ва давлат идоралари фаолиятини такомиллаштириш бўйича эса, аввало, янги қонун чиқарувчи ҳокимият — Олий Мажлис тўғрисидаги, Вазирлар Маҳкамаси тўғрисидаги, Конституциявий суд тўғрисидаги, Маҳаллий ҳокимият идоралари тўғрисидаги, Судлар тўғрисидаги, Прокуратура тўғрисидаги ва бошқа қонунларни эслаб ўтиш жоиздир.

Инсоннинг конституциявий ва бошқа юридик ҳуқуқларини, ижтимоий имтиёз ва кафолатларни ҳамда аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлашни таъминлайдиган бир қатор қонунлар яратилди. Масалан, Ногиронларни ижтимоий ҳимоялаш тўғрисида, Аҳолининг иш билан бандлиги тўғрисида, Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида, Таълим тўғрисида, Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида, жамоат бирлашмалари тўғрисида ва фуқаролар манфаатига путур етказувчи давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш тўғрисидаги ва бошқа қонунлар шулар жумласидандир.

Яратилаётган янги қонунлар ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатларнинг бош манбаи Ўзбекистон Республикасининг Конституциясидир. Улар конституциявий қоидаларни ҳаётга жорий этиш, конкретлаштириш ва ривожлантириш воситаси бўлиб хизмат қилмоқда. Айни вақтда Конституция давлатимизнинг ўз янги қонунчилик тизимининг вужудга келишида, қонунчиликнинг такомиллашувида катта яратувчанлик ролини ўйнаётганлигини ҳам таъкидлаб ўтиш лозим. Конституция бутун қонунчиликнинг ўзаги сифатида ҳуқуқий тизимимиз таркибий бўғинлари орасида уйғунликни, ўзаро мутаносиблик ва алоқадорликни таъминлаб турувчи шоҳ қонундир.

ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАР БИРЛИГИ

Конституция Ўзбекистон Республикаси фуқаролари учун демократик маърифий давлат фуқаролари эга бўлиши лозим бўлган барча иқтисодий, сиёсий ва социал-маданий ҳуқуқ ва эркинликларни кафолатлайди. Бу борада Асосий Қонунимиз Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларациясининг деярли барча принципиал муҳим қоидалари ва нормаларини ўзига сингдирган.

Эътибор бериладиган бўлса, Конституциямиз муқаддимасининг биринчи жумласидаёқ халқнинг, шу жумладан, давлатнинг инсон ҳуқуқларига ва давлат суверенитети ғояларига содиқлиги эълон қилинади. Бунда ўзига хос рамзий маъно бор. Бунда Конституция инсон учун яратилганлиги, у инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини таъминлаш учун хизмат қилажаги таъкидлангандир. Конституция наздида инсон, унинг ҳаёти, эрки, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ажралмас ҳуқуқ ҳамда эркинликлари муқаддас саналиб, улар давлат томонидан кафолатланади. Асосий Қонуннинг 13-моддасида «Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади», деб мустаҳкамлаб қўйилган.

Ўзбекистон Республикасида барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, — деб таъкидланади Конституциянинг 18-моддасида, — жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар.

Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсиздир, улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмас (19-модда). Яна бир муҳим ҳуқуқий талабга эътиборни қаратиш лозим, яъни: фуқаролар ўз ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахсларнинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, ҳуқуқлари ва эркинликларига путур етказмасликлари шарт (20-модда).

Инсоннинг ажралмас табиий ҳуқуқлари ва эркинликларига ҳурмат бажо келтириш Конституциямизнинг асосий хусусиятларидан биридир. Унда, жумладан, яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг узвий ҳуқуқидир. Инсон ҳаётига суиқасд қилиш энг оғир жиноятдир, деб эътироф этилади.

Ҳар бир инсоннинг, фуқаронинг шахсий дахлсизлиги кафолатланиши, унинг айбсизлик презумпцияси ҳуқуқидан фойдаланиши Асосий Қонунимизнинг ниҳоятда демократиклигидан далолат ва айни вақтда қонунчилигимиздаги янги инсонпарвар, адолатли принципдир. Бунинг моҳияти шундаки, ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмас. Жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахснинг иши судда қонуний тартибда, ошкора кўриб чиқилиб, унинг айби аниқланмагунча у айбдор ҳисобланмайди (25 ва 26-моддалар). Терговдаги шахс, айбланувчи ёки судланувчи ўзининг айбсизлигини ўзи исботлашга мажбур эмас, бу тергов ва суднинг зиммасидаги масъулиятли вазифадир.

Ўзбекистон фуқаролари, шунингдек, қуйидаги конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларнинг соҳибидирлар:

турар жой дахлсизлиги;

ўз шаъни ва обрўсини тажовузлардан ҳимоя қилиш; фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги; ҳамма учун виждон эркинлигининг кафолатланиши;

жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ёки ўз вакиллари орқали иштирок этиш; қонунга мувофиқ тарзда митинглар, йиғилишлар ва намойишлар ўтказиш, уларда қатнашиш; сайловларда, умумхалқ муҳокамаларида ва референдумда қатнашиш; ваколатли давлат идораларига, муассасаларига ёки халқ вакилларига ариза, таклиф ва шикоятлар билан мурожаат қилиш, сиёсий партияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига уюшиш, оммавий ҳаракатларда иштирок этиш ҳуқуқи ва бошқалар.

Фуқароларнинг ижтимоий ва иқтисодий соҳадаги ҳуқуқларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Улар қаторида ҳар бир шахснинг мулкдор бўлиш ҳуқуқи; мерос қолдириш ҳуқуқи; меҳнат қилиш ва эркин касб танлаш ҳуқуқи; ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқи; дам олиш ҳуқуқи; қариганда, меҳнат лаёқатини йўқотганда, шунингдек, боқувчисидан маҳрум бўлганда ва қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда ижтимоий таъминот олиш ҳуқуқи; малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқи; билим олиш ҳуқуқи ва бепул умумий таълим олишнинг давлат томонидан кафолатланганлиги; илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқи ва бошқалар мустаҳкамланган.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси улкан **маънавий ахлоқий потенциалга** эга. Унда инсонпарварлик ҳамда адолатлилик ғоялари ёрқин ифода этилган. Давлат, унинг идоралари, мансабдор шахслар жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар (2-модда), ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш имконияти кафолатланади (44-модда), деган инсонни муҳофаза этувчи қоидалар мавжуд.

Булардан ташқари, Қомусимизнинг қуйидаги қоидалари ҳам таҳсинга сазовор: яъни, хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлидир (46-модда), вояга етмаганлар, меҳнатга лаёқатсизлар ва ёлғиз кексаларнинг ҳуқуқлари давлат ҳимоясидадир (45-модда), оила жамият ва давлат томонидан қўллаб-қувватланади ва ҳимоя қилинади (63-модда), давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарининг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайди, болаларга бағишланган хайрия фаолиятларини рағбатлантиради (64-модда, 11-қисм), оналик ва болалик давлат томонидан муҳофаза қилинади (65-модда), вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар (66-модда).

Ушбу нормалар мазмунида ўзбек халқининг бой ички маънавий дунёси, саховати ва қадимий маданияти акс этган. Зеро, оналарга, аёлларга чексиз ҳурмат, болажонлик, етимларга мурувват ва уларнинг бошини силаш, меҳр-шафқатлилик, оила мустаҳкамлиги учун ғамхўрлик, фарзанд тарбияси ва соғлом авлод учун курашиш — буларнинг ҳаммаси халқимизнинг сахий қалбини, улуғвор салоҳиятли табиатини намоён этувчи фазилатларидир.

Ҳуқуқ бор жойда масъулият, мажбурият бордир. Ҳуқуқ ва мажбуриятларнинг узвий диалектик бирлиги ҳар қандай демократик давлат тузумининг асосий принципи ҳисобланади. Ўзбекистон Конституцияси ҳар бир фуқарога кенг кўламдаги иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, маданий ва шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар билан бир қаторда тегишли мажбуриятларни ҳам юклайди.

Агар конституциявий ҳуқуқлар фуқароларнинг моддий ва маънавий эҳтиёж ҳамда манфаатларини қаноатлантириш имкониятини берса, энг зарурий ҳажмдаги мажбуриятлар эса жамиятда мўътадил тартиб ва интизом бўлишини таъминлайди. Шу сабабли ҳар биримиз фақат ҳуқуқ ва эркинликларимиз ҳақида қайғураверсагу, аммо Ватан олдидаги муқаддас бурчимиз, жамият, давлат ва ўзга фуқаролар олдидаги мажбуриятимизни билмасак, адолатдан бўлмас, албатта.

Президентимиз бу ҳақда шундай сўзларни айтган эдилар: мен Ватанимга, халқимга нима бердим, нима бера оламан? Шу азиз Ватан ҳур, озод ва мустақил бўлиб гуллаб-яшнаши учун шахсан мен нима ҳисса қўша оламан, қандай меҳнат қилишим, қандай яшашим керак?

Биз ҳар биримиз ушбу ҳақли саволларни ҳар куни ўзимизга беришимиз, ўз фаолиятимизни шундай оддий инсоний талаблар асосига қуришимиз лозим.

Конституция ҳар бир фуқарога бор-йўғи қуйидаги мажбуриятларни юклайди. Хусусан, фуқаролар Конституция ва қонунларга, бошқа кишиларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари, шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилишга мажбурдирлар (48-модда). Фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб-асрашга мажбурдирлар (49-модда). Фуқаролар атроф табиий-муҳитга эҳтиёткорона муносабатда бўлишга мажбурдирлар (50-модда). Ҳар бир фуқаро қонун билан белгиланган солиқлар ва маҳаллий йиғинларни тўлашга мажбурдир (51-модда).

Булардан ташқари, ҳар бир ҳуқуқ ўзига яраша масъулият ва мажбурият туғдиради. Масалан, меҳнат қилиш бир вақтнинг ўзида ҳам ҳуқуқ, ҳам мажбуриятдир. Ҳар бир киши ижтимоий фойдали меҳнат билан машғул бўлиши талаб этилади. Меҳнатга ярокли кишининг меҳнатсиз, жамият ҳисобига турмуш кечириши ҳам ҳуқуққа, ҳам ахлоққа хилоф ҳисобланади. Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш бурчи — Конституциянинг алоҳида моддасига махсус мустаҳкамланган бўлиб, у ҳар бир фуқаро учун муқаддасдир. Ҳарбий ёки муқобил хизмат ўташ тартиби эса қонун билан белгиланган.

Ҳар кимнинг ўз конституциявий мажбуриятларини ихтиёрий равишда сидқидилдан ҳалол бажариши жамият манфаатларига тўла мос бўлиб, айни пайтда бошқа фуқароларнинг ҳуқуқлари амалга ошишини таъминлайди.

ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИК КАФОЛАТИ

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бебаҳо сифатларидан яна бири шундаки, у жамиятда тинчлик, осойишталик ва барқарорликни таъминлашнинг муҳим қонуний воситаси бўлиб хизмат қилмоқда. Конституциянинг қабул қилиниши **биринчидан**, давлат мустақиллигимизга ҳуқуқий замин яратиб, халқнинг руҳини кўтарди, эртанги кунимизга бўлган ишончни мустаҳкамлади; **иккинчидан**, жамиятни улуғ мақсад йўлида давлат раҳбариятимиз теварагида қатъий жипслаштирувчи омил бўлди; **учинчидан**, халқимизнинг ривожланиш йўлидаги вазифаларини аниқлаб бериб, уни буюк яратувчилик фаолиятига, ижодий меҳнатга сафарбар этди; **тўртинчидан**, ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш асосларини яратиб, жамиятда тинчлик ва тотувлик, барқарорлик ҳамда ҳамкорлик муҳитини яратди.

Кўпмиллатли мамлакатимизда барча халқлар ўртасида дўстлик, тотувлик ва ўзаро самимий алоқалар ўрнатишимизда Конституция воситаси билан амалга оширилаётган оқилона сиёсат бугунги кунда ўз самарасини бермоқда. Фикримизни далиллаш учун Конституциянинг қуйидаги қоидаларини эслашнинг ўзи кифоядир: «фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлигини таъминлаш», «республика фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлашга интилиш» (Конституциянинг муқаддимасидан); «Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади» (4-модда).

Барчамизнинг ёдимизда бўлса керак, Конституцияда виждон эркинлиги ва диний эътиқод қилиш ёки қилмаслик эркинлиги кафолатланиши билан (31-модда), давлатнинг диний бирлашмаларнинг фаолиятига аралашмаслиги, диний ташкилот ва бирлашмалар давлатдан ажратилганлиги ҳамда қонун олдида тенглиги (61-модда) мустаҳкамланиши билан ўша кезларда жамиятимизда жўшиб турган эҳтирослар барҳам топиб, тинчлик ва барқарорлик йўлида яна бир қадам қўйилди.

Тинчлик, тотувлик ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги барқарорлик халқимизнинг энг катта ютуғи бўлиб, у бутун эътиборни, куч-ғайратни туб ислоҳотларни муваффақиятли олиб боришга қаратиш имкониятини берди. Мамлакатда яратилган барқарорлик халқимизнинг тинчликсевар, вазмин ва доно табиатини жаҳон аҳлига яққол намоён этди. Худди мана шу оқил сиёсат туфайли халқаро майдонда Ўзбекистоннинг обрў-эътибори мустаҳкамланиб бормоқда. Худди шу сиёсат хорижий давлатларнинг ва халқларнинг Ўзбекистон давлатига, халқига ва раҳбариятига бўлган қатъий ишончини қарор топтирди.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси чинакам демократиянинг олий мазмунини тўғри акс эттириб, шахс, давлат ва жамият ўртасидаги ҳуқуқий алоқаларни адолатли уйғунлаштирмоқда. Янги ижтимоий муносабатларни мустаҳкамлаш, уларни одилона ҳуқуқий тартибга солиш ва ривожлантиришнинг қудратли воситаси бўлиб хизмат қилмоқда. Мамлакатда қатъий конституциявий тузумни қарор топтириш, шу асосда мустаҳкам қонунийлик муҳитини таъминлашга эришиш — демократик ҳуқуқий давлатчиликни барпо этишнинг ишончли гаровидир.

Х. ОДИЛҚОРИЕВ,
юридик фанлари доктори.

• Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси олдидан

ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚЛАРИМИЗ ЯНАДА ЧИРОЙ ОЧАДИ

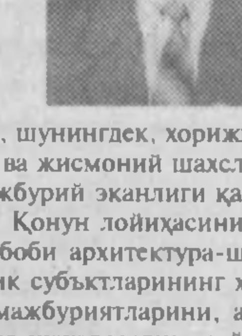

Маълумки, мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар жамиятимизнинг ривожланиши ва тараққиётини таъминлайдиган янги қонунларни яратишни тақозо этмоқда. Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси кун тартибига киритилган «Архитектура ва шаҳарсозлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳам республикамизда биринчи марта ишлаб чиқилаётганлиги билан характерлидир. Мухбиримиз Олий Мажлиснинг Қурилиш ва уй-жой-коммунал хўжалиги қўмитаси раиси Хурсанд ТОШЕВ билан ана шу ҳақда суҳбат қилди.

— Хурсанд ака, энг аввало, ушбу Қонун лойиҳасининг яратилиш сабаблари хусусида сўзлаб берсангиз?

— Мен бу ўринда «Архитектура ва шаҳарсозлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси Ўзбекистонда биринчи марта яратилаётганлигини алоҳида таъкидлашни истар эдим.

Маълумки, республика мустақилликка эришгандан кейин ҳаётимизда рўй бераётган ўзгаришлар — бозор иқтисодиётига ўтиш, чет эл инвестицияларининг жадал кириб келиши шаҳар ва қишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартирмоқда. Халқимиз тарихида меъморчилик ва шаҳарсозлик анъаналари алоҳида ўрин тутади. Дунёга маълум ва машҳур Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон, Шаҳрисабз ва бошқа шаҳарларимиз билан ҳар қанча ғурурлансак арзийди. Уларда қад кўтариб турган тарихий обидалар, Амир Темур бобомиз: «Қудратимизни билишни истасангиз, қурган иморатларимизга назар солинг» деганларидек, аждодларимизнинг кучи ва қудратидан дарак бериб турибди.

Сўнгги йилларда мавжуд иқтисодий қийинчиликларга қарамай, мамлакатимизда бунёдкорлик ишларига катта эътибор берилаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Тошкент шаҳри, вилоятлар ва туманлар марказларида қад ростлаётган миллий услубдаги бозорлар, маданий ва маиший иншоотлар, кўча ва йўл қурилиши фикримизнинг ёрқин далилидир.

Аммо шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, сўнгги пайтларда айниқса, уй-жой қурилишида миллий анъаналарга эътибор сусайиб, шаҳар ва қишлоқларимиз деярли бир қиёфага кириб қолаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Бундан ташқари, қурилиш жараёнида лойиҳа-смета ҳужжатларининг бузилиши, аҳоли манзилгоҳларини муҳандислик жиҳатидан ҳимоялашда шаҳарсозлик принципларининг инкор этилиши, бинолар ва иншоотларнинг зилзилага бардошлилик нормаларига риоя этмаслик, муҳандислик, транспорт коммуникацияларининг номувофиқ жойлаштириш ҳоллари юз бераяпти.

Инвесторлар ва илғор технологияга катта йўл очиб берилган бир пайтда биз ўзимизнинг юқори даражали индустриямизга эга бўлишимиз керак. Бунинг учун сифатли, жаҳон андозаларига мос келадиган қурилиш материаллари, керамика, шиша, турли хил сантехника асбоб-ускуналарини ишлаб чиқаришни йўлга қўйишимиз лозим. Биз шундагина янада гўзал, юқори даражали биноларни қуриш имконига эга бўламиз.

Давр бизнинг олдимизга архитектура ва шаҳарсозлик соҳасининг ҳуқуқий негизини яратиш, инсон ҳар томонлама камолга етиши учун нормал яшаш муҳитини шакллантириш, тарихий-маданий меросни сақлаб қолиш, мақбул санитария-гигиена шароити, экология мусаффолиги ҳамда аҳоли хавфсизлигини таъминлашга доир бир қатор талабларни бажаришни шарт қилиб қўймоқда. «Архитектура ва шаҳарсозлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг яратилишига асосан ана шу нарсалар сабаб бўлди, десак янглишмаган бўламиз.

— Маълумки, янги Қонун ўз-ўзидан дунёга келмайди: унинг учун машаққатли ҳамда синалмаган йўлни босиб ўтиш керак...

— Архитектура ва шаҳарсозлик маданиятимизнинг ажралмас қисми бўлиб, асрдан-асрга, авлоддан-авлодга ўтиб келаётган меросдир.

Модомики шундай экан, биз унга Ватан, халқ ва келажак олдидаги масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда ёндашишимиз ва муносабат билдиришимиз лозим. Шу боис мазкур Қонун лойиҳасини яратиш жараёнида унда иштирок этган барча депутат, тегишли вазирлик, муассаса, корхона ва ташкилот вакиллари фаол қатнашдилар.

Қонун лойиҳасини тайёрлаш жараёнида дастлаб Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, лойиҳа институтларининг етакчи мутахассислари билан бирга қўмитамиз депутатлари иштирокида ишчи гуруҳи тузилди. Қонун лойиҳаси тайёрлангандан сўнг унинг дастлабки нусхаси тегишли Олий Мажлис қўмиталари, вазирликлар, вилоят ҳокимликлари, корхона, ташкилот ва муассасаларга юборилди. Улардан тушган 200 дан ортиқ таклиф ва мулоҳазалар ишчи гуруҳи томонидан чуқур ўрганилиб, унинг 26 таси тўлиқ қабул қилинди, 34 таси янги таҳрирда ўз аксини топди, 15 таси инобатга олинди. Қонун лойиҳасини тайёрлаш жараёнида Белорус Республикаси, Россия Федерацияси ва бошқа давлатлар тажрибалари ўрганилди, айрим ўринларда улардан фойдаланилди.

«Архитектура ва шаҳарсозлик тўғрисида»ги Қонун етти бобдан иборат. Биринчи боб умумий масалаларга бағишланган. Ушбу Қонун воситасида тартибга солинадиган муносабатлар соҳаси, уларнинг ҳуқуқий асослари, архитектура ва шаҳарсозлик соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларнинг предмети ва асосий тамойиллари, архитектура ва шаҳарсозлик фаолияти объектлари ва субъектлари белгилаб берилган.

Иккинчи бобда давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг архитектура ва шаҳарсозлик соҳасидаги ваколатлари ўз аксини топган. Унда Ўзбекистон Республикаси Архитектура ва қурилиш давлат қўмитасининг жойлардаги бўлим ва бошқармаларининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарорлари барча вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар, жамоат бирлашмалари, юридик ва жисмоний шахслар, шунингдек, хорижий юридик ва жисмоний шахслар учун мажбурий эканлиги қайд этилган. Қонун лойиҳасининг учинчи боби архитектура-шаҳарсозлик субъктларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини, архитектура-шаҳарсозлик лойиҳалари ва асарларига муаллифлик ҳуқуқи масалаларини тартибга солиш йўлларини белгилайди. Архитектура-шаҳарсозлик фаолиятининг субъектлари тарихий ва маданий бойликлар, архитектура ёдгорликлари, табиий ва сунъий ландшафтларга зарар етказишга йўл қўймаслиги кўрсатилган.

Тўртинчи боб янги манзилгоҳларни жойлаштириш, мавжуд манзилгоҳларни ривожлантириш, уларни бошқариш, мақоми ва чегараларини ўзгартириш, шаҳар доирасига кирган ерлардан фойдаланиш, давлат шаҳарсозлик ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертиза қилиш ва уларни нормативлар билан таъминлаш тартибини белгилайди.

Қонун лойиҳасининг бешинчи бобида эса архитектура-шаҳарсозлик фаолиятини амалга оширишнинг иқтисодий механизмлари ўрин олган. Ушбу фаолиятда сармоя солиш ва уни молиявий таъминлаш, иқтисодий рағбатлантириш йўллари, шунингдек, шаҳарсозлик суғуртасининг тартиби белгилаб қўйилган. Олтинчи бобда Архитектура-қурилиш давлат қўмитаси назорати, вазирликлар, идоралар, корхоналар, муассаса ва ташкилотлар, жамоат бирлашмалари, юридик ва жисмоний шахслар томонидан архитектура ва шаҳарсозлик соҳасидаги қонун ҳужжатлари, аҳоли пунктларини режалаштириш ва қуриш, ишлар сифати ва фойдаланишнинг белгиланган нормалари ҳамда қоидаларига риоя этилишини назорат қилиш белгиланган. Шунингдек, архитектура-қурилиш назорати инспекторларига маҳаллий давлат органлари амалий ёрдам кўрсатишлари кераклиги таъкидланган.

Еттинчи боб якунловчи қоидалардан иборат. У асосан артитектура-шаҳарсозликка доир қонун ҳужжатларини бузганлик учун белгиланган жавобгарлик чоралари, архитектура ва шаҳарсозлик соҳасидаги низоларни ҳал этиш тартибини аниқлаш ҳамда халқаро шартнома ва битимларга бағишланган.

Мазкур Қонун, хулоса қилиб айтганда, архитектура-шаҳарсозлик фаолиятини тартибга солиш, унинг тасарруфидаги барча субъектларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, ҳар бир инсон учун тўлақонли, соғлом ва хавфсиз яшаш муҳитини вужудга келтириш, манзилгоҳларнинг ўзига хос кўринишга эга бўлиши, миллий, тарихий ва иқлим шароитига жавоб берадиган тарзда режали ривожлантириш, қайта қуриш ва ободонлаштириш учун асосий восита сифатида хизмат қилади, деб умид қиламиз.

Ушбу ҳужжат, Президентимиз айтганларидек келажаги буюк Ўзбекистонимизга муносиб, кўркам ва гўзал бинолар, истироҳат масканлари, гулзор ва майдонларнинг энг замонавий, айни пайтда миллий анъаналарга асосланган янги намуналарини яратишга асос бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири
Исмат ХУДОЁРОВ
суҳбатлашди.

Андижондаги «Ризқ» ҳиссадорлик жамияти аҳолига нон ва нон маҳсулотларини етказиб беришни [illegible] бормоқда. Жамиятнинг 6 та фирма дўкони ва ижарага олинган 12 та дўкони шаҳар аҳолисининг [illegible]. Тайёр маҳсулотлар 4 та автомобилда шаҳарнинг аҳоли зич жойлашган маҳаллаларига [illegible]. Яқинда шаҳардаги «Бўстон» даҳаси, Комил Яшин кўчасининг «Толзор» гузарида Олмониянинг «Винклер» нон пишириш ускунаси билан жиҳозланган «Иссиқ нон» дўкони иш бошлади.

Бугунги кунда ҳиссадорлик жамияти 22 турдаги нон ва нон маҳсулотларини тайёрлашапти. Жамоа олинаётган даромаднинг асосий қисмини [illegible] сотиб олиш ва уларни аҳоли зич жойлашган маҳаллаларга ўрнатиш, ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш масалаларида сарфлашни кўзламоқда.
СУРАТДА: «Толзор» гузаридаги корхона ишчиси Саидахон Исоқова.

Ш. ОЛИМОВ тасвирга олган.

Байрам мушоираси

ЭНТИККАН ЮРАКНИНГ ТИТРОҒИ ВАТАН

ТОЛЕ ҚУЧГАН ЮЛДУЗИМ

Тоғларингда бодом гуллар,
Тошларингда унар гул.
Шалолалар қучоғида
Сочмай эшилар сумбул.

Яшаришни бошлаб берар
Жумлаи жонга баҳоринг,
Саратонинг аждида ҳам
Дарёларда муз қоринг.

Ариқларда сув тиниқиб,
Мезон учган паллада,
Ер-осмонинг оппоқ, мовий —
Оқ нур тошган далалай.

Оллоҳ ўзи кулиб боқди
Шу навни ҳол ёшингга,
Ризвонлардан учиб келиб
Ҳумо қўнди бошингга.

Тўрт тарафни шайдо қилган.
Шайдо қилган гул юзинг:
Ўзбекистон, Шарқ кўкида —
Толе қучган юлдузим!..

Низомжон ПАРДА.

ЮРТ ИШҚИ

Изтироб — гўзал гул, шабнамлари бор,
Эй қора, эй яшил раъно шуълавор,
Сен осмон остига, еринг устига
Қўл чўзган ҳотамсан, дўстига.

Изтироб саҳросин булоқлари бор,
Сийрати — юлдузлар сурати... ёнар,
Узоқдакмас, тузоқдан келар озор,
Сабр қон кабидир, уммондай қонар.

Зимистон изғириқ тусда шайлинар,
Эсар гул бошида, булоқ бошида,
Музга айланган гул, гулга айланар —
Булоқ қайнаб турса ичу тошида!

Ҳаёлимнинг тубида зилол,
Соғинчимда кезади аёз,
Бунча яқин сув билан шамол,
Япроқларда хансирайди ёз.

Ошно бўлди тонгги орзулар,
Тунги ором яна қадрдон,
Дарахтларда ажиб ёғдулар,
Гуллар кўчиб келмиш адодан

Қучиб елмиш боғни шаббода,
Ў, сен сурма ранг шалолаеи!
... Дил бахтиёр қондан шалаббо —,
Шафақларнинг нурли боласи!

Менинг икки кўлим қўш кафтар,
Ташир мактуб юзимга тинмай,
Ў, Туркистон юзи ҳар тонгда
Томиримга томчилиган май!

Йўлдош ЭШБЕК.

РАЙҲОНЛАР ИСЛАРИН БУЛОҒИ БУ ЮРТ

Шабнамга майсанинг ёноғи Ватан,
Кўз ёшга инсоннинг қароғи Ватан,
Не ажаб, жон бериб пойига тушса,
Парвонага ҳар уй чироғи Ватан.

Онам алласида оҳангин туюб,
Болам кулгусида жарангин суюб,
Райҳонлар пойига бошимни қўйиб,
Англадим, исларнинг булоғи Ватан.

Юлдуз учса осмон ерга ташламас,
Оққушлар ҳам ёт тўлқинга тўшалмас,
Чўкар бўлсанг хас қўлингдан ушламас,
Тўлқинга дарёнинг қирғоғи Ватан.

Султон суягини хўрлабди қачон?
Инсонмас вақт эрур замонга султон,
Тандирни тўлдириб кулиб турса нон,
Кўзимга шу ноннинг увоғи Ватан.

Чопгим келар ирмоқларнинг ортидан,
Ўпгим келар Момо Ернинг бетидан,
Ким ажратгай тирноғини этидан,
Энтиккан юракнинг титроғи Ватан.

Меҳнатнинг сурати чумоли изи,
Қаро тунга ойна тўлин ой юзи,
Бир пишган олмадек тўкилса ўзи,
Маҳмудга шу тупроқ қучоғи Ватан

Маҳмуд ТОИР.

УШБУ ДИЁР – РУҲИ ЖОНИМ

Энг буюк бахт-Ватанни озод кўрмоқ.
Элни хуррам, фароғатли шод кўрмоқ.
Тоза тутиб, ҳавосини, сувини,
Тупроғини доимо обод кўрмоқ.

***

Ватан қаддин тиклаш менинг
йўлимдир,
Қозоқ, қирғиз, туркман туққан
инимдир,
Тожиклар мен учун жондан азизроқ,
Улар бирлашган куи менинг кунимдир.

***

Ким Ватан демасдан ғафлатда ётди,
Ким Ватанни арзон-гаровга сотди.
Ким бўлса ҳам у зот икки дунёда,
Елкасига лаънат юкини ортди.

***

Менга бу Ватанда ҳар зарра азиз,
Ўт-ўлан, дов-дарахт ҳар барги азиз.
Унинг чумчуғи ҳам менга қадрдон,
Ҳатто чумолиси минг карра азиз.

***

Бу Ватан қувончим, ғам-ғуссам
менинг,
У руҳи жонимдир, ҳам жуссам менинг.
Ватан камолидир умрим маъноси,
Ватан тақдиридир шеър, қиссам
менинг.

Абдулла ЖАЛИЛ.

Долзарб мавзуда суҳбат

«ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК» ИШОНЧЛИ ҲАМКОРМИ? ҲА!

ҲУРМАТЛИ ТАҲРИРИЯТ!

«Халқ сўзи» газетасида «Ўзсаноатқурилишбанк» ўз устав фондини 500 миллион сўмга етказиш мақсадида номинал қиймати 1000 сўмлик акциялар чиқараётгани ва уларни банкнинг барча бўлимларидан бемалол сотиб олиш мумкинлиги ҳақидаги эълонни ўқидим.

Унинг акцияларидан сотиб олиш ниятимиз бор. Банк акция сотиб олганларга қандай имтиёзлар ва кафолатлар беради. Ишончлилиги қай даражада, акциядор бундан қанчалик фойда кўради? Шулар ҳақида билмоқчи эдим. Газета саҳифаларидан бирида шу саволларга жавоб бериш билан бирга ушбу банкнинг фаолияти ҳақида батафсилроқ маълумот берсангиз.

Ҳурмат билан Жуманазар ЮСУПОВ.
Хоразм вилояти.

«Ўзсаноатқурилишбанк»нинг пул муомаласи, қимматли қоғозлар, омонатлар ва касса операциялари бошқармаси бошлиғи Маъмура ҚОДИРХЎЖАЕВА ушбу хат билан танишиб чиқиб, мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Бизга бундай саволлар билан ҳар куни юзлаб кишилар мурожаат қилишади. Шунинг учун фурсатдан фойдаланиб, «Ўзсаноатқурилишбанк»нинг газетада босилган эълони юзасидан ҳамма саволларга жавоб бермоқчиман. Даставвал, банкимизнинг фаолияти ҳақида атрофлича тўхталиб ўтмоқчиман.

«Ўзсаноатқурилишбанк» ўз фаолиятини 1922 йилдан бошлаган. 1991 йилнинг 23 апрелида ўтган таъсис конференциясида у акциядорлик-тижорат банки сифатида қайта тузилди. Унинг фаолият йўналишлари ниҳоятда сертармоқ бўлиб, мамлакатимизнинг 22 та шаҳрида филиаллари мавжуд. У банк хизматининг барча турлари билан шуғулланиб, юридик ва жисмоний шахсларга, мамлакатимиздаги 28000 корхона ва ташкилот, шунингдек, 900 дан ортиқ пудратчи ташкилотга хизмат кўрсатади.

«Ўзсаноатқурилишбанк» республикамиз инвестициявий дастурининг 75 фоизини мабла; билан таъминлайди. Республика иқтисодиёти учун ғоят зарур иншоотлар банк бераётган кредитлар ёрдамида қурилмоқда. Таллимаржон, Янгиангрен ГРЭСлари, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи, Газли-Нукус газ қувури, Кўкдумалоқ кони, Хоразм ва Андижондаги автомобилсозлик заводлари шулар қаторига киради. Бундан кўринадики, банк савдо операциялари ўтказиш учун қисқа муддатли кредит бериб, вақтинчалик фойдани кўзламай, мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантиришга салмоқли улуш қўшмоқда.

Банк ташкил этилган пайтда унинг устав фонди миллий валюта ҳисобида 250 миллион рублни ташкил этган бўлса, бу кўрсаткич шу кунгача 600 баравардан ортиқ ўсди ва шу йил охирига унинг устав фонди 500 миллион сўмга етказилиши кутилмоқда.

Банк ўз иш фаолияти қирраларини кенгайтириб, бу йил ҳам ўзининг даромад ва фаолиятини кўпайтиришга эришди.

«Ўзсаноатқурилишбанк» тўловлар ўтишини тезлаштиришда жаҳон банклари кўрсаткичларига эришиш мақсадида шу йил охиригача тизимнинг асосий қисмини электрон тўлов тизимига ўтказиш чораларини кўрмоқда. Бунинг учун ҳамма имкониятлар етарли. Бу ўринда шуни таъкидлаш керакки, банк инфраструктурасини ривожлантириш ва унинг иқтисодий самарадорлигини ошириш мақсадида банкларнинг барча солиқлардан озод қилиниши қолган маблағлар эвазига уларни автоматлаштириш ва компьютерлаштириш имконини беради. Булар эса мижозларга хизмат кўрсатиш даражасини халқаро андозаларга мослаштириш демакдир.

Шунингдек, чет эл банклари тажрибасини ўрганиш асосида ягона вакиллик вараҳаларни бўйича ишлаш технологияси жорий этилмоқда. Бу банк ресурсларидан самарали фойдаланишга кўмаклашади.

Банк ўз иш фаолиятини фақат МДҲ доирасидагина чеклаб қолмаган. Унинг мижозлари орасида кўплаб ташқи савдо корхоналари бор. У халқаро ҳисоб-китобларни амалга оширишда кўрсатиладиган хизмат турларини кўпайтиришга эътиборни қаратмоқда. Банк чет эл валютасидаги операцияларни ўтказиш бўйича дунёдаги етакчи мамлакатларнинг 60 дан ортиқ йирик банклари билан вакиллик муносабатлари ўрнатган. Банкнинг 150 дан ортиқ валюта алмаштириш пункти мавжуд.

Банкнинг эришаётган ютуқлари банк ходимлари меҳнатининг натижасидир. Мижозларга банкнинг 5726 нафардан ортиқ ходими хизмат кўрсатади. Уларнинг деярли барчаси юқори малакага эга. Ёш мутахассислар ўз билим ва тажрибаларини бойитиш учун доимо изланмоқдалар. Хорижий банклар тажрибалари билан танишиш, тажриба алмашиш мақсадида АҚШ, Италия, Малайзия, Германия, Швейцария, Россия, Украина каби мамлакатларга хизмат сафарларида бўлмоқдалар.

Банк тадбиркорликнинг энг яхши анъанасига содиқ қолиб, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш ишига ўз ҳиссасини қўшмоқда. Тошкилот ва муассасаларга, жумладан фуқароларга хайрия ва ҳомийлик бо-расида ёрдам бермоқда. У ногиронлар, уруш қатнашчилари, фахрийлар ва қарияларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватламоқда. Банк болалар уйлари, мактаблар ва олий ўқув юртларида таълим олаётган ёшларга доимо хайрия ёрдами кўрсатиб келмоқда. Банкимиз Тошкент шаҳридаги 21-болалар уйини ҳам оталикка олган. Бу ерда тарбияланаётган 154 нафар болага банкда ҳисоб варақаси очилган. Улар вояга етганда катта сармояга эга бўладилар.

Булар «Ўзсаноатқурилишбанк» иш фаолиятининг баъзи қирралари холос. Газетхонларга юқоридагиларни гапириб беришдан мақсад ушбу банкнинг ишонч ҳамкор эканлигини яна бир бор таъкидлашдир.

Бозор муносабатлари шароитида иқтисодиётни ривожлантириш учун бозорнинг учта туриги — маҳсулот, меҳнат ресурслари ва қимматли қоғозлар бозорига катта эътибор қаратиш зарур бўлади. Айниқса, қимматли қоғозлар бозори муносабатлари инфраструктурасида катта аҳамият касб этади. Шунинг учун ҳам қимматли қоғозлар бозорининг фаолияти ҳукуматимиз диққат марказида турибди.

«Ўзсаноатқурилишбанк» ҳам ушбу қимматли қоғозлар бозорида ўзининг катта ўрнига эга. Банк кўпроқ акциядорларнинг манфаатларини кўзлаб иш юритмоқда. У ўз акцияларини чиқариш ва сотиш билан банк ресурслари ва сармоясини қадрсизланишдан ҳимоя қилиш, унинг тўскислиги ва тўловга қодирлигини, қадрлилигини таъминлаш ва акциядорларга фойда келтиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Банк сармоясининг 18,5 фоизи акциялаштирилган бўлиб, 3400 та юридик ва 5355 жисмоний шахслар унинг акциядорларидир. 1993 йили юридик шахсларга 40 фоиз, жисмоний шахсларга 80 фоиз дивидент тўланган бўлса, 1994 йили юридик шахсларга 100 фоиз, жисмоний шахсларга эса 150 фоиздан дивидент тўғри келди. Бундан кўринадики, банкнинг даромади ҳам, дивидентлар ҳам ўсиб бораяпти.

Банк 1991 йилдан бошлаб ўз акцияларини чиқара бошлаган. Бу акцияларнинг номинал қиймати 1 минг рубль бўлган эди. Миллий валютамиз муомалага чиқарилгач, унинг нархи 1 сўмга тенглашиб қолди. Лекин республикамиздаги амалий қонунларга асосан акционерлик жамияти номинал қийматини 100 сўмдан кам бўлмаган акцияларни муомалага чиқариши мумкин. Шунга асосан 1995 йилдан банк ўзининг 1-6 эмиссиядаги акцияларини муомаладан чиқариш мақсадида унинг акцияларининг индексациясини қиймати ҳисобида сотиб олди, юридик шахсларга эса унга чиқарилган акциялар билан алмаштириб бермоқда.

1-6 эмиссиядаги акциялар 1995 йил 1 декабрдан бошлаб муомаладан чиқарилди. (Индексация қиймати акциянинг сотиб олинган вақтига боғлиқ). Шу йил охиригача банкнинг устав фондини 500 млн. сўмга етказишни мўлжаллаймоқдамиз. Келгуси йилга бориб эса уставфонди устав фонди 800 млн. сўмга етказилиши кўзда тутилган.

Энди банк акциядорларга берадиган кафолатлар ҳақида тўхталсак: биринчидан акциядор акционерлик жамиятини бошқаришда қатнашиш ҳуқуқига эга. Чунки битта акция акциядорларнинг умумий йиғилишида бир овозга эга. Жамғарма низомига кўра эса акциядор қўшган ҳиссасига қараб дивидент олади. Дивидентлар йилнинг ҳар чорагида тўланади. Шунингдек, акциядор ўз акциясини хоҳлаган кишисига совға қилиши, мерос қилиб қолдириши мумкин. Бунинг учун фақат у шу талаб-истак билан банкка мурожаат қилса бўлгани. Агарда акция эгаси ўз акциясини йўқотиб қўйса, ташвишланмаса ҳам бўлади. Чунки акциялар банкнинг асосий реестридан рўйхатдан ўтказилган. Банкнинг ишончлилигига тўла кафолат бор. Акциядорлар банкнинг акцияларини сотиб олиш билан фақат ўз фойдаларини кўзлаб қолмайдилар. Улар республика иқтисодиётини кўтариш билан бирга келажакда фаровон ҳаёт яратишга ҳам кўмаклашадилар.

«Халқ сўзи» мухбири Ойбек РАҲИМОВ ёзиб олди.

Ургут тумани марказида янги иншоот — телеминора ишлаб турибди. Фойдаланишга топширилган ҳақида игғари хабар қилгандик. Баландлиги 48 метр бўлган ушбу иншоот Ургутнинг «Чинор» телестудияси кўрсатувларини вилоятнинг бошқа туманларига ҳам 100 километр масофагача сифатли узатилишини таъминлайди.

Янги телеминора бир неча қаватдан иборат. Унинг илк қаватида Ургут тарих ва ўлкашунослик музейи, қолган қаватларида телемарказ, ресторан, ёзги қаҳвахона, энг юқорисида эса атрофни кузатиш мумкин бўлган томоша майдони жойлашган.

Меъморчиликнинг энг яхши анъаналарини ўзида мужассам этган мазкур иншоот лойиҳаси конкурс асосида танлаб олинган. Ушбу лойиҳани Самарқанд меъморчилик ва қурилиш институти ходими Д. Мирзаев яратган.

ҚАРДОШЛАР МУКОФОТИ

Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаевнинг Фармони билан қирғиз ва ўзбек халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ва «Манас» эпосининг минг йиллик тўйини ўтказишдаги хизматлари учун Жиззах вилояти ҳокими А. Тошкенбоев ва ҳоким ўринбосари, қирғиз маданий маркази раиси А. Каримов «Манас» эпосининг 1000 йиллиги» олтин медали ва Қирғизистон Президентининг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Қирғиз маданий маркази аъзоси Х. Шукуровга ҳам А. Акаевнинг фахрий ёрлиғи топширилди.

(ЎзА).

Газетанинг навбатдаги сони 12 декабрда чиқади.

XEROX 5317, 5331, 5332 ихчам нусха кўчириш машиналари кенг имкониятларга эга.

Турли ўлчамли қоғозлардан фойдаланиб асл нусха ўлчовини автомат усулда аниқлаб, икки томонлама ёки рангли қилиб нусха кўчиришингиз лозим бўлса XEROX 5317, 5331, 5332 машиналари айни муддаодир!

XEROX машиналарининг имкониятлари уларнинг нархига мос тушади. Одатда XEROXнинг дилерлик тармоғи сизга эҳтиёт қисмлар ва бошқа ишлатиладиган ашёларни юқори сифатда ва мақбул нархларда кафолатлайди.

RANK XEROXнинг
Ўрта Осиё бўйича ваколатхонаси
Алмати (3272) 62-00-45
Тошкент (3712) 39-47-16

XEROX®

СИЗНИНГ ЭҲТИЁЖИНГИЗГА МОС ТУШАДИГАН НУСХА КЎЧИРИШ МАШИНАЛАРИ

The Document Company XEROX

Ксероксга хос афзалликлар - мустаҳкамлик ва аъло техник тавсиф.

Бизнинг ваколатли дилерларимизга мурожаат этинг:

ШАҲАР	ДИЛЕР	ТЕЛЕФОНЛАР
Актюбинск	ВТИ	(3132) 22-17-50
Алмати	Оргтехника-ДОС	(3272) 39-20-54
Алмати	Техмарказ	(3272) 33-11-79
Алмати	С.К.Б. Техвектор	(3272) 69-20-73
Алмати	Копимарказ	(3272) 60-28-48
Алмати	Глотур	(3272) 30-42-41
Атирау	Ронар Сервис	(3122) 23-58-32
Бишкек	Арешан	(3312) 21-64-43
Жезказған	Делси	(3102) 75-76-25
Жамбул	Арасан	(3262) 24-15-26
Қарағанда	Алекс	(3212) 51-76-00
Қарағанда	Элком	(3212) 58-25-58
Кокчетав	Марина К	(3162) 24-73-27
Кустанай	Техсервис К.С.	(3142) 39-57-27
Павлодар	Электроавтоматика	(3182) 71-60-62
Павлодар	Элком-П	(3182) 47-05-91
Тошкент	Ўзбексерокс	(3712) 39-43-32
Тошкент	ТЭРЗА	(3712) 96-19-20
Усть-Каменогорск	Техмарказ	(3232) 65-08-92
Чимкент	ТОО Қовсристон	(3252) 27-98-41
Экибастуз	Саўда	(3183) 23-93-72

Uzbek Xerox
Буюк Турон кўчаси,41
тел.: 39-17-88,33-54-25

XEROX® Authorised Dealer

«ФИЛЬМ-S»

Ҳинд кинофильмлари билан танишишингизга кенг имконият яратади

— Ҳинд кинолари ва киноусталари ҳақида билишни истайсизми?

— Ҳинд ва бошқа кино ишлаб чиқарадиган йирик мамлакатларнинг кино юлдузлари суратларини йиғишни ёқтирасизми?

— Мабодо, сиз, жаҳон кино янгиликларига қизиқсангиз.

Ўзбек ва рус тилларида, кўп нусхада чиқадиган, рангли, суратли

«ФИЛЬМ-S»

журналига обуна бўлинг:

Якка тартибда обуна бўлувчилар учун индекс:
ўзбек тилидагиси — 75426,
рус тилидагиси — 75425.
Идоравий обуна учун индекс:
ўзбек тилидагиси — 75446,
рус тилидагиси — 75445.

Тошкент ўқув ишлаб чиқариш корхонаси 22.11.95 йилда «Халқ сўзи» газетасида беқор қилинганлиги эълон қилинган серияси ПС-001 номери № 0016005 қиймати 100.000 сўм бўлган оддий вексель топилганлиги сабабли қиймати эътиборга олинсин.

«Ўзкиновидеожара» корхонаси раҳбари ва жамоаси муовини Раҳматилла Бердиева акаси Мўминжон ҲАЗРАТҚУЛОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Республика «Озиқовқатсаноат» уюшмаси жамоаси «Озиқовқатсаноатхомашё» фирмаси бош директори А. Абдуқаҳҳоровга онаси Зулфия АБДУҚАҲҲОРОВАнинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси архива муассасалари бош архив бошқармаси бошлиғи П. Неъматовга рафиқаси Ҳакимахон АСАТОВАнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — Б. Остонақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г — 0563 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 21.00. 1 2 3 4 5 6